1855. TWEE EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 89.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt Woensdag en Zaturdag. De prijs is per *drie maanden* te Assen ƒ1.85, buiten Assen franco per post ƒ 2.00.

WOENSDAG 7 NOVEMBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels ƒ 1.00 en voor elken regel meer 15 cent, behalve 35 cent zegelregt.

De BURGEMEESTER der Gemeente Assen,

...emerkt hebbende, dat bij den op l.l. Zondagavond plaats ...had hebbenden brand aan den Veneweg, meest al de be...ners van huizen in die buurt nalatig waren in het plaat... van licht voor de ramen, voorgeschreven bij art. 39 ... het reglement op het voorkomen en blusschen van brand, ...lgesteld bij raadsbesluiten van 19 Maart en 5 Mei 1841 ... 24 en 37;

HERINNERT

... ingezetenen bij dezen aan dat voorschrift, met kennis...ing, dat, wanneer toekomstig in voorkomende gevallen, ...e zoo nuttige bepaling niet mogt worden nageleefd, tegen ... nalatigen procesverbaal zal worden opgemaakt, om aan ... bevoegde magt ter vervolging te worden opgezonden.

Assen, den 5 Nov. 1855.

De Burgemeester voornoemd,
H. J. OOSTING.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

5 Nov.

Wat doet men in de Krim?

Dat is tamelijk onzeker.

Wat men wenschte te doen, weet ieder. Pélissier ...opt Gortschakoff — Gortschakoff hoopt Pélissier te ver...ijven, en geen van beiden zal dat welligt vóór of in dezen ...inter gelukken.

Pélissier heeft met zijn leger eene groote verkenning naar ... hoogten van Mackenzie, waar Gortschakoff eene uiterst ...erke positie heeft, uitgevoerd, maar door de Russen ver...trust, ja op zijn linkervleugel zelfs bedreigd, zoo zegt ...thans Gortschakoff, is hij op 29 October weder in zijne ...ersterkte positie te Eupatoria teruggekeerd. Daarbij zijn ...e wegen door verschrikkelijke regens zeer gehavend, zoo...at de geallieerden elken afstand, dien zij, om de Russen ...ader te komen, moeten afleggen, eerst passabel moeten ...aken. Men begrijpt, welke moeite en hoeveel tijd dat ...ost! Een weg te bereiden voor 50 á 60,000 man! Er zijn ...lzoo, die beweren, dat de veldtogt in de Krim voor dit ...ar is geëindigd en in de lente van 1856 zal worden her...end. Dat vindt echter bij velen tegenspraak, die steeds ...looven, dat Pélissier, als de natuur hem dat niet belet, ...en vijand wel zal opzoeken en aanvallen, en alzoo, op kort ...ermijn, de zaak beslissen.

Nog anderen redeneren geheel anders. Zij achten Gort...hakoff's positie onneembaar, en voorspellen, dat deze, ... zijn vijand hem wel met rust zou willen laten, dezen ... opzoeken en een strijd aangaan op leven en dood. Dat ...rtschakoff hiermede haast heeft, zeggen zij niet, want ...dwinst is voor hem veel winst. Die zal hem bondgenoo...n aanbrengen. De eerste is de winter en de tweede de ...ijgsmagt, die op dit oogenblik onder 's Keizers oogen wordt ...ormeerd, en die als het ijs elken aanval op Odessa onmoge...k maakt en daar dus niets te vreezen is, naar de Krim ... aftrekken, versterkt door de afdeeling der grenadiers, ...00 man tellende, allen kloeke mannen, wier kracht ... niet is gebruikt in den grooten krijg. Zij gelooven, ... de geallieerden in dezen winter een zeer gevaarlijk spel ... de Krim zullen spelen, en achten den toestand van hun ...er hoogst bedenkelijk. 't Zijn beschouwingen in de verte ...maakt, en voorspellingen, waarin welligt meer het hart ...an het verstand spreekt, maar wie weet wat gebeurt! De ...ussen konden inderdaad wel eens aanvallender wijze be...nnen. Zij hebben redenen, om veel te wagen.

Van Kars verneemt men niets. De hoop der belegerden ... op Omer-Pacha. Komt die spoedig, dan heeft het garni...oen kans op ontzet — toeft hij, dan kon Murawieff wel ...ens spoedig zegevierend binnen de stad trekken, waar hij ...en magtig bondgenoot heeft in den honger. Als hij ...arop niet steunde, dan brak hij, daar de winter voor de ...eur staat, het beleg wel op, of waagde een tweede aan...al.

Uit de Oostzee geen nieuws. Volgens Engelsche berigten, ...ouden de Russen het plan hebben gevormd, om de Engel...che vloot, voor Nargen geankerd, te attakeeren, doch zou...en zij, een wakenden en magtigen vijand vindende, met ...ebloede koppen huiswaarts worden gezonden. Hoogstwaar...chijnlijk is dat plan in 't hoofd eens briefschrijvers opge...komen, want aan boord der schepen in de Oostzee, ver...veelt men zich zeer buitengewoon.

Maarschalk Canrobert is op reis naar Stokholm, en Ham...burg reeds gepasseerd. Hij was aldaar het voorwerp van ...groote nieuwsgierigheid, doch de zeer eenvoudige krijgs...man liet zich weinig zien. „Ik ben niet gaarne zoo beke...ken!" zeide hij, en dat maakte juist het verlangen, om hem ...e aanschouwen, nog grooter. Nederigheid bij grootheid ...heeft dubbele waarde. Men is zoo gewoon aan uiterlijk ...ertoon, dat men iemand, die veel is en zich op den achtergrond ...houdt, wel eens ter dege mag bezien. Velen, die weinig ...zijn, treden stout vooruit, welligt denkende: „die niets is ... zich niets verbeeldt, is tweemaal niets."

Te Constantinopel maakt men groote plannen, om de ...geallieerden in 't voorjaar bij te springen, en kibbelt men ...et die vrienden over de maatregelen, die zoodanige plan...en zouden kunnen verwezenlijken. Zooals men weet, ...ende de Groote Heer geld van de geallieerden en wel oor...logs-geld. Hij betaalt interest en stelde goed onderpand ...et alleen, maar hij stond ook toe, dat het beheer van ... geleende geld zou worden toevertrouwd aan eene Com...missie, waarin ook leden der hooge leenende partijen zit...ting hadden. Nu, zij waren ook de naasten! 't Was hun ...d en 't zou dienen voor hunne zaak. De Commissie ...kwam bijeen en delibereerde over allerlei dingen, onder ...anderen ook over 't geen er gedaan moest worden tot on...derhoud van het Turksche leger, dat in 't veld is en dat in ...'t veld zou komen, terwijl zij tevens haar oordeel te kennen ...gaf over de wijze, hoe het geld daarvoor moest worden besteed. Nu was de vriendschap uit, en het Europeesche woord, homogeniteit, dat nergens van toepassing is en overal werd verjaagd, vond ook in het grijze Stamboul geen toevlugts-oord. De Turksche Commissarissen vonden wat hun Meester vond, en wel, dat de Commissie trad in de regten der Verhevene Porte. Zij mogt goedkeuren en weigeren, wat de Porte voorstelde, maar tot de uitvoering mogt zij de hand niet uitsteken. Dan kon het Turksch Ministerie van Oorlog wel aftreden en laten de zaken door de Commissie regelen. Niet geheel verkeerd gezien, maar even zeker is het toch ook, dat het geld verloren gaat, niet door het formeeren van een plan, maar door eene slechte uitvoering daarvan, en vooral in Turkije, waar het geld nog zeer kleefachtig is. Dáár mag men tot den Sultan zeggen, wat de boer tegen den Koning zeide, toen hij in diens raad een pond Mei-boter bragt, en, beginnende met hem, die 't verst van den Vorst zat, om elkanderen het stuk over te geven, tot dat Zijne Majesteit het in handen kreeg. Ieder deed het zoo voorzigtig mogelijk, en toch was er, door elf handen, twee onc verloren gegaan. „Sire! — zei de eenvoudig schrandere man — geen dezer heeren is oneerlijk, en toch kreeg Uwe Majesteit geen 10 onc boter. Geen mensch wilde er zich iets wederregtelijk van toeeigenen, maar het bleef aan de vingers zitten. Zoo gaat het ook met het geld, dat wordt opgebragt! 't Heeft een langen weg te maken, eer het in de schatkist komt en het kleeft zoo!" In Turkije is het — zegt men — wel gebeurd, dat er niets kwam, waar alles behoorde te komen, en daarom wilden de Engelsche en Fransche Commissarissen de vingers zoolang bij het geld houden als mogelijk was. De afloop van het geschil is nog niet goed bekend, maar wel te raden. De Sultan, wiens hoogste roeping thans is, te doen wat de heeren zeggen, en te prijzen wat er gedaan wordt, zal toegeven, wetende dat zulks de veiligste weg is, om vrede te houden. Wat de Turksche bevolking van dat alles zegt, blijft steeds een geheim. De dagbladen hebben correspondenten in Constantinopel, die alles weten, tot hof-intrigues toe, maar hoe het volk, de echte Turk, zich thans, logerende in zijne eigene stad, gevoelt, daarvan geen woord! En dat toch de volbloed-Muzelman er zoo ingenomen meê is, als b.v. de Groote Heer 80.000 piasters ten geschenke geeft voor de „barmhartige zusters", die in Constantinopel's muren eene school en een vondelingshuis hebben opgerigt — dat is toch te betwijfelen!

Lord Redcliffe bedankt nog niet. Dat hij bedankt zou worden wordt niet meer gezegd. Hij doet er velen verdriet mee, dat hij zoolang draalt, met dit ontslag te vragen. Maar weet men wel zoo zeker, dat hij er plan op heeft! Wat de Turk wenscht, is daarom nog geen reden voor Lord Redcliffe om het te verwezenlijken. Hij is geslepen en dit wekt gewis geen weerzin tegen hem op bij het Engelsche Ministerie.

Men kan nog wel in de gelegenheid worden gesteld, om zijn geduld eens regt lang te oefenen, en na te denken over de zegeningen, die de Westersche alliantie heeft aangebragt. De schriftgeleerden althans schudden hunne hoofden. Zij kruipen louter uit civilisatie in hunne wijde kleederen weg, en weten dat Constantinopel gaande weg eene Europeesche stad wordt, waar de kinderen der beschaving met evenveel genoegen zullen wonen, als in Weenen of Parijs, Brussel of Florence. Zij zien reeds in hunne verbeelding, hoe de Engelsche Lords zomerhuizen bouwen aan den Bosporus en men met Paschen en Pinksteren uit Parijs en Weenen een uitstapje maakt naar Stamboul — zij zien reeds Fransche hotel-houders en restaurateurs in aantogt, die zich bij het Serail installeren en ter plaatse waar men vroeger een kop kleiner werd gemaakt en, tot Turksch amusement, gebastonneerd werd, zal men een kop bouillon of waterchocolade zitten te drinken, met een heerlijk uitzigt naar Scutari, vice versa.

Griekenland heeft thans een Ministerie, dat den koning behaagt en het volk verheugt. Dit is eene politieke rariteit en te goed voor deze kibbelachtige wereld. Er is dan ook al dadelijk iets, dat aller geluk verstoort. De Engelsche en Fransche gezanten willen de nieuwe Ministers niet ontvangen. Menigeen zou meenen, dat de Grieksche Ministers het land zelf wel kunnen regeren, zonder visites te maken in de woningen der vreemde gezanten, maar men vergete niet, dat Griekenland, even als Turkije, onder voogdij staat. En in Constantinopel is het nog erger, want daar is ook de Oostenrijksche gezant mede in den boedel. Een ander vraagt misschien, of ooit Koning Otto en Abdul Medjid te Londen en te Parijs met den eisch kwamen, dat deze of gene Minister werd afgezet, maar dan antwoorden wij met den Duitschen edelman: „*dit is geheel iets anders!*" De hond van den edelman had de koe van den boer gebeten. De boer verhaalde hem dit, doch versprak zich, en zei dat zijn hond des Barons koe beet. „Wie betaalt nu den veearts?" vroeg de boer. „Wel gij, rekel!" was het antwoord. De boer kwam nu tot het begrip, dat hij zich verkeerd had uitgedrukt, en helderde de zaak op. „Uw hond — stamelde hij — heeft mijne koe gebeten, en wie betaalt nu de geneeskundige behandeling?" „Nu is de zaak geheel anders!" riep de edelman, en voegde er bij: „gij kunt heengaan, Berend!" Zoo is het met Turkije en Griekenland tegenover het Westen. Het Westen doet daar wat het wil — mogt Koning Otto en Z. M. de Groote Heer met tegen-eischen komen, dan is „de zaak geheel anders." Koning Otto zal doen wat Abdul Medjid deed — gehoorzaam zijn aan de groot-boedelredders van Europa.

6 Nov.

Van het tooneel des oorlogs geen nieuws.

De ontvangen depeches zijn in 't geheel niet gelijkluidend. Prins Gortschakoff verhaalt: „de vijand kwam naar ons toe en wij namen zoo dreigende houding tegen hem aan, dat hij terugtrok." Maarschalk Pelissier rapporteert: „wij zochten den vijand op maar deze trok terug. Hij durft geen strijd aangaan."

Wie spreekt de waarheid?

Dat zal later wel blijken. Dit is althans zeker, dat Pelissier zijn vijand naderde en terugkeerde, zonder iets te hebben verrigt.

Ook vertelt men, dat eene Engelsche divisie, die gereed stond zich naar Eupatoria in te schepen, tegenbevel ontving en wel tengevolge van eene mededeeling aan den Engelschen Minister van oorlog gedaan, inhoudende dat de Russen het plan hadden om langs de oevers van de Tschernaia eene bataille te wagen. De aanval is echter niet geschied en het schijnt dus, althans men vermoedt het, dat men den Engelschen Minister van Oorlog heeft misleid, ten einde daardoor te voorkomen of althans te beletten, dat op het bewust tijdstip versterking naar Eupatoria werd gezonden. Men verzekert, dat de Engelsche Minister dus het slagtoffer is geweest van een Canard uit Weenen of Berlijn, en hem die in handen is gespeeld door Russen-vrienden. Onmogelijk is het niet, doch het is evenmin zaak, om dit gerucht onvoorwaardelijk te gelooven.

Te Parijs sprak men van een kabinets-crisis, vroeger in 't geheel niet, thans zeer belangrijk. Men weet toch dat onder Louis Philippe elk Minister zeer los in 't zadel zat en telkens door de wisselende meerderheid der Kamers zandruiter werd gemaakt. Nu is men er Minister, door de gunst en het welbehagen Napoleon's, en deze is niet luimig tegenover zijne vrienden. De oorzaak van de verdeeldheid tusschen den keizer en zijn kabinet is dan ook niet van politieken maar van finantieelen aard, en die hoofdoorzaak is de Fransche bank. De Keizer wil dat het reserve fonds (in geld) teruggebragt worde op een zesde gedeelte van het tegenwoordige en tevens dat de bankbiljetten een gedwongen cours zullen hebben. Drie Ministers keurden dit hoogelijk af en vroegen zelfs hun ontslag, als 's keizers plannen werden verwezenlijkt. Later schijnt het dat men weder tot een vergelijk kwam, doch de hoogere kringen werden door deze kwestie zeer verontrust.

Te Londen wordt de aandacht bezig gehouden door de kwestie met Amerika, ter zake van de werving van krijgsvolk. De Amerikanen voeren daarover een groot woord en het is opmerkelijk, dat de Engelsche pers nog niet grooter mond opzet. Dat is haar toch goed aanvertrouwd! Maar zij denkt, dat het *thans* geen zaak is om met den jeugdigen, krachtigen, hoewel dikwijls overmoedigen broeder Jonathan in vijandelijkheid te geraken. John Bull heeft aan één bloedzuiger (de Krim) voorshands genoeg. Ook met Pruissen heeft Engeland dezelfde historie. Te Keulen werd een Consul Harer Britsche Majesteit door de regtbank veroordeeld, omdat hij zich had bezig gehouden met het werven van manschappen voor het Britsch vreemden-legioen. De taal van de Engelsche pers is daarover zeer hoog gestemd en men zegt zelfs, dat Lord Palmerston zich op diplomatieken weg met die zaak zal bemoeijen. Hij kan dit ook met minder gevaar doen, dan tegenover N.-Amerika, te meer daar hij nog een wrok heeft op Pruissen, 't welk Oostenrijks magt in de Oostersche kwestie schaak mat zet. Pruissen zal echter weinig notitie nemen van de verstoordheid van John Bull en doen wat het meent regt te zijn. En wat de Engelsche pers betreft, die heeft in Pruissen niet het minste crediet, sedert hij zich op een lage wijze uitliet over het Pruissische Vorstenhuis. Engeland heeft inderdaad in den jongsten tijd veel voor zich zelven bedorven. Het deed weinig en sprak veel. Het blufte en dreigde, en die altijd grootspreekt en altijd dreigt wordt in 't laatst niet meer gevreesd. Verder zijn de verdreven emigranten de voorwerpen der gesprekken in Engeland. „Verdrijf ons!" riepen zij in bitterheid, en 't woord was naauwelijks gesproken of zij werden verdreven. Zeer te regt — riepen velen, doch anderen denken niet alzoo en zien er eene verkorting in van de regten der gastvrijheid. Zeker is het dat de zaak nog een staart zal hebben.

Ten slotte nog een woord van de geruchten des vredes, doch geen bemoedigend woord.

Onze lezers weten dat te Parijs ettelijke Duitsche staatslieden zijn, die drukke zamensprekingen hielden met den keizer en die van zijnen rade. Deze waren, zeide men, omdat men het zoo gaarne wenschte, vrede-boden, vrede-makers, en wat zij spraken, geschiedde namens den Czaar, die eindelijk den oorlog moede werd. Zoo als te denken was, zou de volgende dag minder vredelievend zijn. Bij de politieke tinnegieters is er bijkans om den anderen dag verandering van tooneel. Als ze een gezant zien, verkondigen zij 't reeds wat hij zal zeggen, en hij heeft nog niet gesproken of zij erkennen al dat zij zich vergisten. Dat Rusland thans vredes-voorslagen liet doen — gelooft het niet lezers! Dat Rusland wel vrede wil, waarom zou men dat niet gelooven? Als Rusland nu vrede vraagt, vernedert het zich, en dat zal, dat behoeft het niet te doen. Eene geduchte bataille in de Krim zet Rusland's zijn of niet zijn niet op het spel. Eene ontruiming van de Krim speelt Rusland niet in 's vijands handen.

Van daar dan ook dat al die geruchten van vrede weinig — wij zeggen niet geen — geloof verdienen, doch vrij zeker is het dat al de strijdende partijen naar eene minnelijke schikking verlangen.

Moge dit verlangen spoedig tot vervulling ingaan!

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

De proeven, onlangs door den Minister van Marine genomen, om, vooral ook in onze landprovinciën, jongelieden voor Zr. Ms. zeedienst aan te werven, zijn met den besten uitslag bekroond, want er schijnt een groot aantal aangenomen te zijn; die dus door dezen maatregel, in plaats van ten laste hunner ouders of der armbesturen te komen, tot nuttige leden der maatschapij worden opgeleid.

— Men verneemt, dat het ontwerp van wet, houdende de nieuwe zamenstelling der regterlijke magt en het beleid

der justitie, door den Raad van State is overwogen en aan de regering met het advies van dat collegie is onderworpen. Men ziet dus eerlang de aanbieding van dat ontwerp te gemoet. -- Ook verneemt men, dat in de wet op de militie, welke thans aan het onderzoek van den Raad van State is onderworpen, onderscheidene der in de thans vigerende wet bestaande privilegiën behouden zijn gebleven; dat, hetwelk verleend wordt aan studenten in de theologie, is mede gehandhaafd.

— Men leest in het *Zondagsblad*: "Zijn Leiden en Utrecht (hoewel ten deele) voorgegaan met het afschaffen van het zoogenaamde "groenwezen," ook Groningen zal niet achterblijven. Dit punt is n.l. dezer dagen in den senaat der vereeniging "*Vindicat atque Polit*" ter sprake gebragt en tevens met den meest mogelijken ernst onderzocht en besproken met dat gevolg, dat bovengenoemde senaat eene commissie van 8 personen, zooveel mogelijk uit de verschillende clubs gekozen, benoemd heeft, om eene verbeterde wet op het groenwezen te vervaardigen. De commissie zal na den afloop harer werkzaamheden deze wet aan den senaat voordragen, wanneer deze er de laatste hand aan leggen zal, om eindelijk door eene openlijke stemming aan de leden van *V. a. P.* de al of niet aanneming der wet over te laten. Naar men wil, zal o. a. de tijd van het groenwezen op 4 weken bepaald worden. Dit staat althans vast, dat het geheele groenwezen aanmerkelijk zal verligt worden.

"Wij juichen deze aanvankelijke poging, voor het heil der academie van zooveel belang, van harte toe, en wenschen en vertrouwen, dat zij veel goeds moge uitwerken."

— In eene opgave van de vereeniging voor Volksvlijt, vindt men de navolgende vergelijking van eene gemiddelde opbrengst van den oogst over het geheele Rijk per bunder en van de opbrengst van den oogst over het jaar 1855:

	Gemidd. oogst.	*Oogst van* 1855.
Tarwe . . .	$21\frac{1}{2}$ mud.	18 mud.
Rogge . . .	22 "	21 "
Garst . . .	32 "	32 "
Haver . . .	37 "	39 "
Boekweit .	21 "	21 "
Boonen . .	24 "	26 "
Erwten . .	22 "	23 "
Aardappelen	125 "	114 "
Koolzaad .	22 "	19 "

Daaruit blijkt, dat tarwe, rogge, aardappelen en koolzaad minder hebben opgebragt dan een gemiddelden oogst; garst en boekweit even veel als bij een gemiddelden oogst; doch dat haver, boonen en erwten meer hebben opgebragt.

— Naar men verneemt, is dezer dagen op en overeenkomstig het voorstel van den fungerenden procureur-generaal in de provincie Gelderland door Z. Exc. den Minister van Justitie bepaald in welke gemeenten dier provincie openbare godsdienstoefening (processien) mogen gehouden worden.

— Als iets bijzonders meldt men, dat het merriepaard van *Hendrik Schipper*, te Hellum, in dezen zomer zijn dertiende veulen ter wereld gebragt heeft, en thans, schoon 25 jaren oud, weder dragtig is.

— Den 30 Oct., in den avond, kwamen te Etten, in Noord-Braband, twee personen, waarvan een als vrouw vermomd, eene woning binnen, op het oogenblik, dat de man afwezig en de vrouw alleen te huis was. Een der binnengekomenen ging op de vrouw af, rukte een doek, waaraan zij naaide, uit hare handen en hield die voor haar gezigt, terwijl de andere eene lade van het kabinet opentrok, daaruit een sleutel nam, waarmede hij de andere laden ontsloot, en vervolgens eenig geld, linnen en andere goederen ontvreemdde. Daarna verlieten zij het huis. De vrouw in hoog zwangeren toestand, is van den schrik gevaarlijk ziek, zoodat men omtrent de daders vooralsnog niet de noodige aanwijzing van haar heeft kunnen bekomen.

— De beroemde Rembrants-molen te Alphen aan den Rijn is afgebrand.

— Bijna alle Nederlandsche bladen hebben melding gemaakt van de benoeming van vele Hollandsche inzenders ter tentoonstelling van Parijs, tot leden der academie nationale agricole. Deze onderscheiding is te beurt gevallen aan alle inzenders uit het buitenland, met het eenige kennelijke doel, om abonné's voor het tijdschrift dier vereeniging te werven en de 5 frs. voor het diploma te ontvangen. Eene speculatie alzoo op de ijdelheid der menschen.

Voor hen, die aan de waarde dezer onderscheiding nog mogten twijfelen, dient dat een onzer geachte landgenooten, wiens naam als inzender in den catalogus vermeld staat, doch wiens ingezonden voorwerpen op reis waren zoek geraakt, desniettegenstaande een soortgelijken brief van de genoemde academie heeft ontvangen, met betuiging, dat het schoone dier ingezonden voorwerpen hem de onderscheiding van het lidmaatschap dier academie had verworven en dat zij bereid was eene naauwkeurige beschrijving dier voorwerpen in haar tijdschrift te geven!! *Handbl.*

Rotterdam 23 Oct. Naar men verneemt zijn hier gisteren gearresteerd twee personen, B. en R., beschuldigd van met eene door hen opgemaakte acte twee Duitsche gelieven te hebben misleid, door hun te doen gelooven, dat zij nu gehuwd waren en daarvan het bewijs tegen goede betaling ter hand te hebben gesteld. Te Liverpool met bestemming naar Amerika aangekomen schijnt men de huwelijksacte betwijfeld te hebben, waarop de ontdekking van het feit eerst gevolgd is.

Steenwijk, 5 Nov. Op onze eerste herfst-veemarkt had eene belangrijke aanvoer van vee plaats; namelijk 1187 stuks runderen, 149 paarden, 69 vette varkens, 85 magere dito en 194 schapen. Voor goede waar bedong men hooge prijzen in alle soorten van vee. Beste vette koeijen 25 cents, mindere kwaliteit 22 en 20 cts. Vette varkens van 21 à 24 ct. In magere was de handel traag. Vette schapen prijshoudend, magere slap. Paarden zonder handel. Als een bewijs tot welke hooge prijzen het vee verkocht werd dient, dat 19 vette en 5 vroeg kalfde koeijen, ter zwaarte van 650 halve Ned. pd., gemiddeld f 170 per stuk of f 4080 hebben opgebragt.

's Hertogenbosch, 6 Nov. Onder de hoogst zeldzame regtsgedingen, welke door onze regtsmagt behandeld worden, behoort voorzeker, God lof, de bigamie. Onlangs echter stond iemand te dier zake teregt voor het provinciaal geregtshof van Noordbraband. Hij had, reeds in den band des huwelijks zijnde, een tweede huwelijk aangegaan, vóór de ontbinding van het eerste. De beklaagde is in 1807 te Rotterdam geboren, en koos vroegtijdig den krijgsmansstand tot loopbaan. Hij begaf zich als vrijwilliger naar Java, kweet zich aldaar tijdens de expeditie in 1827 dapper van zijnen pligt, zoodat zijne borst met eene medaille versierd werd. In 1831 verklaarde hij voor den resident van Rembang een inlandsch meisje te nemen voor zijne vrouw. Ongeveer tien jaar lang leefde hij in vrede en eensgezindheid met deze, die hem twee zonen schonk, maar die hem later ontrouw werd, zijn huisselijk geluk verpestte, en hem als het ware dwong haar, de gezellin zijns levens, te verlaten, welke hij altijd met voorkomendheid en liefde had behandeld. Hij verliet haar op Soerabaya en trok met zijne twee kinderen de binnenlanden in, vergaderde zich een redelijk vermogen en besloot met zijne zoontjes naar Nederland terug te keeren. Alvorens te kunnen vertrekken moest hij voorzien zijn van een reispas. Volgens de bestaande voorschriften werden de drie oproepingen in de *Javasche Courant* gedaan, ten einde te zien of niemand zich tegen het hem verleenen van een reispas verzette. Er werd geen verzet gedaan; het lot der inlandsche vrouw bleef hem onbekend, ook toen onze bedoelde beschuldigde in Nederland was teruggekeerd. Kort hierop eenen ouden krijgsmakker ontmoetende, wiens verblijf thans niet is kunnen opgespoord worden, hoort hij, ja wordt hem verzekerd, dat de Javaansche vrouw overleden was.

Hij vestigt zich te Beek bij Nijmegen, doch verliest daar onverwachts zijne twee lievelingen, neemt vervolgens tijdelijk zijnen intrek bij zijnen braven grijzen vader te Cleef, alwaar hij met eene onbeschaafde jonge dochter kennis krijgt, met wie hij tot het huwelijk besluit. Ondertusschen erlangt hij eene acte van bekendheid van zeven getuigen voor den vrederegter van Cleef, dat de Oostersche vrouw dood was.

Het tweede huwelijk wordt gesloten te Beuningen en de beschuldigde leeft in vrede en rust, zonder argwaan, met zijne vrouw, waarbij hij thans zes kinderen heeft verwekt te Cuijk bij Boxmeer. In October 1854 ontving hij een naamloos schrijven uit Nijmegen, waarbij hij onderrigt wordt dat een onderzoek naar hem wordt ingesteld, door den minister van kolonien. En hij blijft onbezorgd, zoozeer hield hij zich verzekerd, dat zijne eerste vrouw gestorven was. Hij schreef zelf naar kolonien, 5 Nov. 1854, dat hij tot het geven van alle verlangde inlichtingen bereid was. En toen hij vernam, dat het onderzoek betrekking had op het nog in leven zijn zijner eerste vrouw, beschouwde hij het een utopie, vreesde niets, vlugtte niet. De gewapende magt rukt hem echter uit den schoot zijner familie, hij wordt geroepen om zich wegens bigamie voor den regter te verantwoorden. Verschrikkelijke toestand voor hem, maar nog verschrikkelijker voor zijne vrouw en zijne zes onnoozele kinderen. -- De man is veroordeeld tot vijf jaar tuchthuisstraf, waarvan hij echter in casatie is gekomen.

Vollenhove, 3 Nov. Een brutale diefstal had gisteren te Ambt Vollenhove plaats. Terwijl al de bewoners eener boerderij naar Meppel's markt waren, naderde een bedelaar de woning en vernam van een op het erf aanwezige jongen, dat niemand te huis was. Deze gelegenheid maakte de booswicht zich ten nutte, sloop ten huize in en ontvreemdde uit eene aanwezige kast de niet onaanzienlijke som van f 550. Tegen den avond van dienzelfden dag heeft men den dader te Zwartsluis gearresteerd.

BATAVIA.

Het volgende wordt uit de Z., W. en O. W. afdeeling dd. 16 Aug. van Borneo geschreven: De rijstoogst was bijna afgeloopen en zeer voordeelig uitgevallen. De prijs van dat graan was te Panjermasin f 3.20 de pikol en in de bovenlanden nog minder. De rust in de onder ons dadelijk gezag staande Chinesche districten was niet verstoord. Van het eedgenootschap Sam-tjam-foei is niets meer vernomen en het werd als geheel ontbonden zoo niet vernietigd beschouwd. Eenige strenge maatregelen ten aanzien van een paar aan deelneming verdachte dorps-hoofden had de overigen hunne gewone flaauwheid in het opsporen van kwaadwilligen doen afleggen, zoodat weder 11 opruijers waren gevat. Een hunner had zich bij de arrestatie trachten te verzetten en te ontkomen en was daarop afgemaakt. Er bestond gegronde hoop dat men de overige opstokers spoedig in handen zou krijgen. De gezondheidstoestand der troepen was over het algemeen gunstig.

— Het eiland Ternate is onlangs weder door geweldige aardbevingen bezocht, veroorzaakt door den berg van Tidore. Sedert 1840 had men zulke zware schokken niet gevoeld. De schokken op 14 Julij duurden 2 minuten en veroorzaakten vele ongelukken; ze begonnen verticaal en eindigden horizontaal. Op Tidore alleen waren 25 huizen ingestort en 32 menschen omgekomen. Alle huizen op Ternate zijn vreesselijk gebarsten of ingestort; de inwoners woonden niet meer in hunne huizen, maar hadden bamboezen hutjes opgeslagen. Het residentiehuis en kantoor zijn bijna onbruikbaar geworden; de kraton des Sultans is ook zwaar beschadigd. De schade aan particulieren veroorzaakt wordt op *f* 50,000 begroot. Er was geene werking van den vuurberg op Ternate waargenomen.

— Van Macasser wordt gemeld, dat een komplot roovers, die den heer *Freis Jr.*, van Bali, vermoord hebben, door de inwoners van Goa zijn gevangen genomen. Zij zijn allen, (17), aan eene lange bamboes gebonden, daarna is hun het vleesch bij repen en stukken uit het ligchaam gesneden, waardoor zij onder de hevigste pijnen zijn bezweken.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Men verneemt, dat de hertog *de Rochefoucault-Liancout* als legitmist is in hechtenis genomen, en de regering besloten is, met krachtige maatregelen tegen de legitmisten te werk te gaan.

ENGELAND.

De oudste dochter onzer koningin heeft onlangs gedurende haar verblijf te Balmoral zulk eene fraaije teekening vervaardigd (voorstellende een op het slagveld stervenden krijgsman), dat een kunsthandelaar daarvoor 800 pd. st. heeft gegeven, welke de prinses geheel ten behoeve van de gekwetsten in de Krim heeft afgestaan.

— De bestellingen op het derde en vierde deel van *Macaulay's* Geschiedenis van Engeland, welke den 4den December het licht zullen zien, bedroegen, naar men zegt, gepasseerden Zaturdag in Londen alleen reeds 2000 en bij de boekhandelaren in de provincien 14000 exemplaren; dit getal zal waarschijnlijk in de eerstvolgende weken reeds tot 40.000 exemplaren zijn opgeklommen. De uitgevers zullen, dit laatste getal aannemende, door die uitgave eene bruto ontvangst van 70.100p. st. bekomen; een succes, dat in de annalen van den boekhandel bezwaarlijk zijne weergade hebben zal. Met het oog op dit ontzaggelijk groot debiet, rijst thans reeds de vraag op, of het drukken van zoovele exemplaren niet eene vertraging in de uitgave zal te weeg brengen.

DUITSCHLAND.

De gevallen, dat in den Oostenrijkschen staat dienstpligtige jongelieden zich zelven verminken, om van den militairen dienst te worden vrijgesteld, zijn zoo menigvuldig (in het vorige jaar kwamen er 1414 zulke gevallen voor), dat van wege de hooge regering bevelen aan de betrokken gewestelijke en gemeentebesturen gezonden zijn, om met de meeste gestrengheid daartegen te waken.

-- Graaf *Philipp Sigrai*, ritmeester bij een regement Hongaarsche huzaren, heeft op verzoek eervol ontslag uit den krijgsdienst bekomen, om zendeling te worden. Met dit doel zal hij te Weenen in de godgeleerdheid studeren, terwijl hij tevens voornemens is geheel zijn aanzienlijk vermogen aan de bevordering van het zendingswerk ten koste te leggen.

AMERIKA.

— Onder de R.-Katholieken in de Vereenigde Staten openbaart zich eene merkwaardige beweging. Velen hunner, zoo Amerikanen als vreemdelingen, hebben het plan gevormd, om eene onafhankelijke Amerikaansch-Katholieke Kerk te stichten, die in geene betrekking zou staan tot Rome. Te New-York vooral is het verlangen naar zoodanige kerk merkbaar, niet enkel onder de leeken, maar ook onder de priesters. Men vormt plonnen, om meetings te houden, ten einde zoo eenige gemeenten te stichten, die op eigene kosten zouden bestaan, zelve hare priesters zouden verkiezen, met verlof aan die priesters om te trouwen, de Engelsche taal zouden invoeren bij de eeredienst, maar overigens al de plegtigheden en vormen der R.-K. Kerk bewaren. Als zeker verhaalt men, dat een aantal priesters terstond gereed is, om zich aan te sluiten. 't Schijnt, dat de oorzaak dier beweging te zoeken is bij *John Hughes*, den R.-K. bisschop van New-York, het bisschoppelijk gezag nog even magtig gelooft, als v[...] eenige eeuwen. Wij zien met belangstelling nadere berig[ten] te gemoet.

— Onlangs werd te Alexandria in Louisiana een jong[en] oud 10 jaren, opgehangen, wegens het plegen van mo[ord].

ASSEN, 7 November

Heden ontvangen wij de navolgende Telegrafische berigten.

's Hage, 7 Nov. Aan den heer *Gorter* is conce[ssie] verleend voor eene diligence-dienst tusschen Meppel [en] Leeuwarden.

Het schijnt zeker, dat de heer *Pahud*, Minister van [Ko]lonien, als Gouverneur-Generaal naar Java zal gaan, [ter] vervanging van den heer *Duijmaer van Twist*, die zijn [ont]slag heeft verzocht, en als Minister vervangen zal wo[rden] door den heer Mr. *P. Meijer*.

Schamijl, het opperhoofd der Circassiërs, is weder vij[an]dig tegen de Russen opgetreden, nu *Omer Pacha* eene [aan]zienlijke magt in Klein-Azie verzamelt; hij verontrus[t de] communicatie-wegen der Russen en heeft een convooi lev[ens]middelen opgeligt, waarbij 300 Russen en 100 Circass[iërs] sneuvelden.

De geallieerden in de Krim genoten de beste gezondh[eid;] zij betrekken hunne winterkwartieren; ook *Omer Pa[cha]* zal voor den winter niets meer uitrigten; hij laat z[ijne] troepen ook de winterkwartieren betrekken. *Omer Pa[cha]* heeft eene zamenkomst gehad met den stadhouder van [Cir]cassië, daarin is twist ontstaan en *Omer Pacha* beleedig[d.] Men meende, dat Murawiew, om het slechte weder, ingevallen was, het beleg van Kars moest opbreken.

Tot het onderzoek en de voorlichting wegens de verzo[ek]schriften tot ondersteuning uit het fonds voor noodlijde[nde] kerken en personen, om in de voorjaarsvergadering der [Sy]nodale Commissie dienaangaande rapport uit te brengen, voor Drenthe en Groningen gekozen de heer *H. Doorenbos* [te] Smilde.

— Den 2 November had alhier plaats de uitreiking va[n] rijks medailles op de industrieschool van het Departem[ent] Assen der Ned. Maatschappij ter bevordering van Nijverh[eid,] over den vorigen cursus uitgeloofd en toegewezen, die in hand- en bouwkundig teekenen aan den leerling *Postma*, die in de toegepaste meet- en stelkunde aan den leer[ling] *Mulder*; de burgemeester dezer stad reikte dezelve met [eene] plegtige aanspraak over; de medailles zijn sierlijk op 's R[ijks] munt te Utrecht gegraveerd, en ook voor dezen cursus [zijn] twee medailles in die vakken uitgeloofd; bij voortdu[ring] merkt men de nuttige strekking van dit onderwijs bij handwerkslieden op; gebrek aan wetenschap en vaardig[heid] in teekenen en rekenen is voor vele handwerkslieden [een] struikelblok om vooruit te komen.

* Jhr. *C. P. L. van Kinschot* heeft dezer dagen aan [het] Museum van Oudheden enz. in Drenthe een zeer merkw[aar]dig, bij 't graven in zijne ontginning aan 't Oranjekanaal ge[von]den, voorwerp ten geschenke gegeven; er was gevo[nden] een vuursteen van ruim een palm diameter; deze werd [toe]vallig verbrijzeld en binnen in zat een sierlijke verste[ende] zeeëgel. De omkleedselen van vuursteen kunnen nu nog [om] dien zeeëgel zoodanig gezet worden, dat er geen twijfel is, of het dier is in dien toestand gevonden. Dit voorwerp [kan] misschien eenige aanleiding geven tot licht over het steeds r[aad]selachtig veelvuldig aanwezen der versteende zeeëgels (ech[iniden)] in Drenthe, waarover reeds voor 100 jaar *van Lier* en *Vosm[aer]* in hunne oudheidkundige brieven over Drenthe zooveel [wee]tenswaardigs bijbragten. De zeeëgel zit zoodanig in [den] vuursteen, dat de vinder de zeeëgel de pit van den vuurs[teen] noemt.

— Gisteren morgen zouden de Provinciale Staten van [dit] gewest vergaderen, er waren echter slechts 12 leden o[pge]komen, waarschijnlijk om den heden invallenden bid[- en] dankdag; aanwezig waren de heeren *Vos*, *van Echten*, *Holthe*, *J. Tonckens*, *Pelink*, *Alingh*, *Kniphorst*, *Nijs*, *Slaus*, *Meursing*, *J. T. Homan*, *Oosting* en *C. W. E. [...]mell*; daar dus het aantal leden niet genoegzaam [was] om een besluit te nemen, zijn, overeenkomstig [art.] 13 van het Reglement van orde, de namen der afwe[zige] leden voorgelezen, die mede in het Provinciaal dagb[lad] openbaar zullen gemaakt worden, en is de vergader[ing] verdaagd tot morgen te elf uur.

— Jl. Zondag avond werden omstreeks half zeven de in[ge]zetenen alhier verontrust door het kleppen van de brandkl[ok;] er was brand ontstaan in een huis, staande tegenover [den] Veeneweg, behoorende aan *J. Lezer* en bewoond door [de] gezinnen van *I. Behr* en *A. de Jong*. De brand is op zol[der] begonnen, en heeft zich bijna uitsluitend tot den zolder [en] het dak bepaald; de oorzaak is onbekend; het huis [was] verassureerd gelijk mede de meubelen van *Behr*. Toen [de] brandspuiten in werking kwamen, was de brand spo[edig] gebluscht, de schade is gering.

— Op de jaarmarkt, den 31 Oct. j.l. te de Wijk geh[ou]den, waren aangebragt 560 koeijen, 18 kalveren, 342 [var]kens en 16 geiten. De koeijen golden van f 12-" tot f 13[...] de kalveren van f 8-" tot f 17-", de varkens van f 5-" [tot] f 36-" en de geiten van f 1-" tot f 4-". In koeijen en kal[ve]ren was veel handel, en ze zijn bijna alle verkocht, [maar] de varkens waren hoog in prijs en daarvan is bijna [...] onverkocht gebleven. In geiten was weinig handel.

* Naar men verneemt, heeft jl. zaturdag een veeh[an]delaar en logementhouder te Dockum, die vrij vermog[end] was, zich van het leven beroofd, zonder dat men de oorz[aak] daarvan weet.

* Jl. maandag avond zijn de poldergasten, die werken [aan] het groote diep nabij Dockum, opgetrokken naar deze s[tad] om een hunner, die in arrest zat, te bevrijden; eenige gezetenen, die ontevreden waren, voegden zich bij hen; [het] is noodig geweest, de schutters onder de wapenen te roe[pen;] met behulp van deze is het gelukt, tien der belhamel[s te] arresteren en de beweging te stillen.

* Zaturdag zijn te Leeuwarden twee huizen afgebrand.

— Tot gewone hoogleeraren in de faculteit van de [be]spiegelende wijsbegeerte en letteren aan de hoogescho[ol te] Groningen zijn benoemd de heeren dr. *W. Hecker*, lect[or in] de paedagogie aan de hoogeschool te Groningen en dr. *M. Francken*, rector aan het gymnasium te Leeuwarden.

— Bij Koninklijk besluit van 3 November 1855 no. [...] is het ontvangkantoor der directe belastingen en acc[ijnsen] te Makkinga opgeheven en gevoegd bij dat van Oosterw[olde,] onder voortdurend beheer van den ontvanger *R. L. Fr[...] de Talma*.

Annen, 2 Nov. Op de varkensmarkt, heden al[hier] gehouden, waren aangebragt 545 varkens; de jonge var[kens] golden van *f* 3-" tot *f* 15-", de oude van *f* 16-" tot *f* 2[...] De handel was levendig en alles is bijna verkocht.

Gasselternijeveensche-Mond, 1 Nov. Het w[ater] had hier bijna weder eenige menschen van 't leven bero[ofd.] Drie personen, woonachtig te Veendam, haalden van [hier] turf met eene praam. Toen het vaartuig was geladen, [werd] er besloten, om wegens de donkerheid te overnachten. [Men] zocht zich zoo goed mogelijk eene legerplaats en allen raakten weldra in slaap. Doch de eene wordt na wei[nige] oogenblikken wakker en bespeurt tot zijne groote ontstelt[enis] dat de praam in zinkenden staat verkeert. Naauwelijks [had] hij die ontdekking gedaan, of het ligte vaartuig kantelt[e] den turf en de nog in slaap liggende personen om. Op [het] geroep: help! help! kwamen dadelijk eenige menschen [toe]schieten en verleenden de in nood verkeerenden de vereis[chte] hulp.

Meppel, 4 Nov. Gisteren morgen zijn hier weder eene aanzienlijke partij schoone kalveren, omstreeks 200 stuks, doorgevoerd, die in Friesland opgekocht en voor Pruissen bestemd waren; er zijn nu binnen kort meer dan 1090 stuks in Friesland voor dat rijk opgekocht, gemiddeld ieder voor den prijs van f 30-″ à f 35-″, zoodat deze uitvoer een aanzienlijk kapitaal voor gemelde provincie bedraagt.

— De vette koeijen schijnen dezen zomer goed geweid te hebben, dewijl zij over het algemeen goed uitvallen; de slagting van dezelve is hier bij de burgerij thans druk aangevangen; de benadering der geslagt wordende beesten houdt daarmede gelijken tred; de eene benadering na de andere heeft hier in de laatstverloopen dagen door de rijksambtenaren plaats gevonden, ofschoon de meeste vette koeijen op f 140-» à f 170-″ ieder worden aangegeven, terwijl sommige benaderde koeijen met aanzienlijke verhooging door den eigenaar worden teruggenomen. Het schijnt dus, dat men de gegoedheid en de tegenwoordige duurte der vette koeijen niet genoegzaam onder het oog houdt bij de aangifte ter veraccijnsing.

— De persoon J. J. d. J., wonende op de Belt, gemeente Ambt Vollenhove, begaf zich eergisteren naar Wanneperveen, om aldaar een bok met turf uit het veld te halen. Noch des avonds, noch den volgenden morgen terugkeerende, begon zijne vrouw het ergste te vreezen en besloot zij in den vroegen morgen twee personen uit te zenden om hem te zoeken. Deze keerden helaas met het treurige berigt terug, dat zij hem dood op het veld hadden gevonden.

— Heden morgen had te Wanneperveen een zeer treurig voorval plaats; A. R. en zijne vrouw, van de naburige de Belt, begaven zich aldaar naar de kerk om hun kind te laten doopen; maar wie beschrijft den schrik en de ontsteltenis van dit nog jeugdig onderenpaar, toen zij in de kerkenkamer kwamen en bemerkten, dat de moeder hun lieveling — dat toen zij voor slechts weinige oogenblikken de woning hadden verlaten, nog gezond en wel was — dood in hare armen droeg. De oorzaak van dit zeer treurig voorval laat zich niet anders gissen, dan dat de moeder eene al te groote zorg heeft gehad voor haar kind, dat haar eersteling was, en het al te veel voor de koude heeft willen beveiligen, waardoor het te digt toegestopt en van de noodige lucht beroofd is. *Pr. Ov. Ct.*

5 Nov. Door den Raad dezer Gemeente is in zijne vergadering van heden tot hoofdonderwijzer in de vacante stads-burgerschool alhier benoemd de heer *L. Steenbergen*, tot dusverre hulp-onderwijzer op eene der stadsscholen ter dezer plaats.

Hoogeveen, 4 Nov. Gedurende de maand October 1855, zijn de nieuw verbeterde Hoogeveensche Vaart der Drentsche Kanaalmaatschappij afgevaren:

			metende te zamen	
Uit Hoogeveen	663	Vaartuigen,	20128	tonnen.
Boven Sluis II en III of Roogat en Ossesluis . . .	179	″	3268	″
Boven de Meppeler Sluis	282	″	6753	″
Totaal	1131	″	30149	″

Behalve 182 kleine of ongemeten Vaartuigen; terwijl het totaal der Afvaartsgelden over die maand bedraagt *f* 2769.89.

Coevorden, 3 Nov. Op de jaarmarkt, den 29 Oct. jl. alhier gehouden, waren aangevoerd 216 koeijen, 68 kalveren en 48 Drentsche schapen; de koeijen golden van f 40-″ tot f 135-″, de kalveren van f 10-″ tot f 28-″ en de schapen van f 3-″ tot f 8-″. De prijzen der runderen waren iets williger als den vorigen maandag.

Echten, 5 Nov. Ten bewijze, dat de landbouwers in het dorp Zuidwolde prijs stellen op de bijwoning der godsdienstoefeningen en dat ze daarvoor zich buitengewone geldelijke opofferingen getroosten, moge 't volgende dienen. In de voorgaande week hield men aldaar, als naar jaarlijksche gewoonte, verhuring der zitplaatsen in de kerk. Moest men zich in 't voorgaande jaar verwonderen over de buitengewone rijzing der prijzen, dit jaar stegen ze tot eene verbazende hoogte en wel tot een gezamenlijk bedrag van f 1500-″; zegge vijftienhonderd gulden, — ruim f 300-″ meer dan in 't vorige jaar. Zitplaatsen, die voor weinige jaren 3 à 4 gld. opbragten, zijn nu gestegen tot f 12-″ à f 13-″.

Vledder, 5 Nov. In deze gemeente brak voor eenige dagen onder de varkens, even als op andere plaatsen, de zoogenaamde varkensziekte uit. De landbouwer *K. Houwen*, te Nijensleek, verloor aan die ziekte in de vorige week drie zijner beste varkens, terwijl men ons verzekert, dat te Steenwijkerwold deze ziekte in zulk eene erge mate heerscht, dat er onderscheiden landbouwers het grootste gedeelte hunner varkens aan verloren, o. a. moet de heer *T. ten Berge* te Tuk er reeds zes aan verloren hebben. Naar men van een deskundigen vernam, werden de aangetaste varkens stijf en zeer gevoelig, zóó zelfs dat zij, wanneer men hen met den vinger aanraakt, erbarmelijk beginnen te schreeuwen. Het vreten wordt door hen weldra opgegeven, de bek wordt blaauw en binnen een etmaal tijds zijn de aangetasten gestorven.

INGEZONDEN STUKKEN.

De aardappelteelt in Friesland.

(Op de klei en meer bepaaldelijk in het dorp Berlikum en omstreken.)

Onlangs in eene der Groninger Couranten een stuk lezende, ook overgenomen in de *Prov. Drentsche en Asser Courant*, ingezonden door Prof. H. G. van Hall, waarin zijn Hooggel. een middel opgaf om de teelt van de gewone of winter-aardappelen door vervroeging te verbeteren, 't welk hem was medegedeeld door P. D. Cammenga, gewezen tuinier te Lellens, provincie Groningen, scheen het mij niet ondienstig voor het volgende in uw veelgelezen blad eene plaats te vragen in de veronderstelling, dat het voor de aardappelbouwende lezers niet geheel van belang ontbloot is.

Teregt werd zeker in genoemd berigt het van groot belang gerekend, om de gewone of winter-aardappelen door vervroeging te verbeteren. De laatste jaren hebben het toch telkens geleerd, dat de vroegst gepoote of liever de verstgevorderde, wanneer de ziekte verscheen, de beste waren, zoowel wat de qualititeit als wat de quantiteit betreft. Met de komst van de ziekte is toch de groei gedaan — de verstgevorderde zijn van zelf het meest tot rijpheid gekomen, alzoo het grootst van stuk en zullen ongetwijfeld ook het meeste meel bevatten, zijn deswegens het smakelijkste en voedzaamste.

Steller dezes wil niet ontkennen, dat het middel door Prof. van Hall opgegeven iets vermag, maar hij gelooft dat de Groninger en Drentsche aardappel-bouwers in dezen nog wel wat van hunne Friesche buren kunnen leeren.

Waarom hebben deze toch telken jare twee ja drie weken vroeger nieuwe aardappels dan de Groninger of Drentsche aardappel-teelers? En als ze de vroege aardappels vroeg hebben — zoo leggen ze er zich ook op toe, om de winter-aardappelen te vervroegen en zulks met goed gevolg.

En de wijze waarop ze zulks doen bestaat hoofdzakelijk hierin. — In Februarij (het eerst of wat later naar gelang van de weersgesteldheid) brengen ze de zetters of pooters in de broei dat is — ze plaatsen ze in korven of bakken in kelders — ze stapelen die korven en bakken naast elkander tot de kelder gevuld is — nu wordt door een komfoor met vuur de noodige warmte in den kelder gebragt. En al spoedig beginnen de aardappels te ontkiemen. Van tijd tot tijd wordt de warmte in den kelder vermeerderd of verminderd naar dat de omstandigheden het vorderen. Laat het voorjaar zich vroeg aanzien, dan bevordert men de ontkieming door meerdere warmte, doch is alles laat, dan houdt men de ontwikkeling door mindere warmte tegen. Gewoonlijk is half Maart (vroeger was het het laatste van Maart) de tijd wanneer men begint de aardappelen uit de kelders in den grond te brengen. Ze zijn dan voorzien van spruiten van eene halve tot eene heele Ned. palm. Men kan zeggen dat in Friesland (hier is altijd sprake van de kleihoek, vooral van Berlikum en omstreken) nagenoeg alle aardappels zoo worden behandeld voor ze in den grond worden gezet — alleen met dit onderscheid, dat zij, die geene geschikte kelders hebben, ze laten uitspruiten in de zoogenaamde buithuizen of koestallen; zulks is evenwel niet zoo goed, daar de spruiten door de groote warmte, die dikwerf in de buithuizen heerscht, vaak te spillig worden. Er zijn guardeniers, die van honderd tot tweehonderd korf aldus laten ontkiemen.

Het spreekt van zelf dat deze aldus gespruite aardappels voorzigtig moeten worden gepoot; anders zouden de spruiten er afbreken en men in dit geval dubbel verliezen — vooreerst moeten ze dan toch in den grond weer op nieuw beginnen te werken, dus de tijd en vroegere moeite zou verloren zijn, en daarbij komt ook nog in de tweede plaats dat de aardappel in dat geval door de geleverde spruit vrij wat van deszelfs groeikracht heeft verspild. Ze worden gepoot in gaten met een stok (aardappelpoter) gemaakt en welke gaten dan met de hand met aarde worden aangevuld, zoodat de koppen der spruiten ongeveer ter dikte van een vinger bedekt zijn.

De grond wordt meestal gehakt — dat is — gespit. Op aardappelland ziet men niet gaarne paarden, daar die hetzelve te digt trappen. Zulk jaren achtereen gehakt land krijgt eene losse hoedanigheid en wordt daardoor voor de aardappelbouw geschikter. Zoodra de aardappels opkomen, moet de grond worden losgemaakt en zulks moet gedurig worden herhaald, niet alleen om den akker van onkruid te zuiveren, maar ook opdat de zon er in kan doordringen — en inzonderheid moet zulks telkens na den regen geschieden; daar er anders ligt eene korst over het land komt, die de uitwaseming belet en de warmte verhindert er in te komen.

Men houdt van groote pooters. Voor vroegen neemt men de dikste aardappels. De regel is twintig korven pooters op een pondemaat land (een korf is een half Ned. mud en een pondemaat is ruim een derde bunder, 36¾ roede.) Voor de winteraardappels neemt men middelsoort — acht korven per pondemaat. Het is zoo, men kan de dikke aardappels ook wel in stukken snijden; maar dan moet men van zelf de spruiten niet kwetsen; doch de ervaring heeft geleerd dat het voordeelig is heele aardappels te zetten; daar hetgene men dan in zetters meer noodig heeft, meer dan dubbel bij den oogst wordt teruggekregen. Men doet het daarom ook alleen bij groote schaarschte van pooters.

In het laatst van Mei kan men veelal beginnen — begint men ten minste gewoonlijk de vroegste aardappels al te dollen (uit den grond delven). De landen, die voor den langsten dag worden gedold, worden nog met koolplanten bezet en de overige vroege aardappellanden, die na den langsten dag worden gedold, met koolrapen beplant en ook deze tweede vrucht brengt nog al vrij wat op. In den regel maakt de guardenier uit deze tweede vrucht de huur van het land. En die huur bedraagt meestal van zestig tot honderd gulden het pondemaat.

Ook moet ten slotte nog worden aangemerkt dat de aardappelgrond, vooral voor vroege aardappels, vrij zwaar wordt bemest en het gewone zeggen, dat vette grond slechte aardappelen en schrale beste geeft, hier niet wordt bewaarheid. 't Is mij echter nog niet gebleken of de aard van den grond zulks medebrengt — dan of de aldus gespruite aardappels zulk een vetteren grond kunnen verdragen. Maar dit is zeker, dat Berlikum niet te vergeefs de roem draagt beste aardappels voort te brengen. D.

Mijnheer de Redacteur.

Ik acht het wel de moeite waardig, om onderstaande regelen een plaatsje in uw geacht blad in te ruimen, indien UEd. de goedheid gelieft te hebben, zulks een arm kolonist te vergunnen; te meer nog, dewijl ik mij verpligt reken om UW.Ed. opmerkzaam te maken dat u abuis met mijn naam gehad hebt, mijn naam is *H. Ros* in plaats van *Bos*, en daar ik te veel belang stel om zulks op een vreemde naam te laten glippen, zoo verzoek ik u, om zulks te veranderen.

Mijn naam is niet alleen bekend in de kolonie, maar te Groningen en te Leeuwarden, en in meer andere plaatsen, waar ik mijn brood op eene eerlijke en vlijtige wijze als tabakskerversknecht heb kunnen verdienen, en zulks wenschte ik gaarne weer te doen wanneer ik uit de kolonie ontslagen werd.

Maar thans is de vraag, mijnheer, moet ik met die vrijstelling, zooals er in de *Asser Courant* van Woensdag den 24 Oct. vermeld wordt, maar tevreden zijn, moet ik al dien hoon en smaad verdragen, daar ik, gelijk gepubliceerd is in de courant van den 16 September, binnen Assen ben gebragt onder geleide van twee Rijks veldwachters. Ik ben wel is waar maar kolonist, maar toch niet ontbloot van alle eergevoel, en zulks ten gelieve van dr. *Zwaagman*, van Groningen, ik acht mij in dit opzigt niets minder als dr. *Zwaagman*, en ik veronderstel ook dat hij zich meer schuldig gemaakt heeft aan l . . . . . dan ik, daar het gebleken moet zijn dat ik de waarheid heb geschreven.

Ik gevoel alle eer en respect voor de Regtbank van Assen, dat deze geen onderscheid maakt tusschen personen; ik kan hem wel vergiffenis schenken, maar vergeten doe ik het nooit.

Ziet, ik ben rondborstig, maar nimmer heeft die rondborstigheid echter ten doel, iemand, wie ook, te beleedigen; wel is waar dat er veel kolonisten zijn, die door eigen schuld zich in de kolonie bevinden, maar er zijn er ook, die nog een regtschapen hart met zich omdragen, maar die wezenlijk door armoede in die ellende gedompeld zijn.

Is het nu niet jammer, dat alle kolonisten over eene kam geschoren worden, wanneer zij ontslagen zijn? worden niet alle met eene vernederende minachting aanschouwd? een ontslagen kolonist staat nog in de vrije maatschappij beneden een criminele gevangene, die 15 jaar tuchthuisstraf heeft gehad; zulk een wordt nog geholpen door eene maatschappij van liefdadigheid, om hem weer op den regten weg terug te brengen, maar een ontslagen kolonist wordt aan zijn lot overgelaten, komt hij ergens vragen om werk of onderstand, dan is het, waar komt gij van daan; en zoodra is het woord kolonie niet uitgesproken, of het is: waarom zijt gij daar niet gebleven? gij hadt het daar immers goed; en zoo gaat het al voort, tot dat de zuur verdiende penningen op zijn. Wat nu gedaan? konden nu de menschen genoegzaam onderscheid maken dan toch zouden er nog vele geholpen worden, maar neen, het woord kolonie is genoegzaam om u weder te voeren van waar men gekomen is.

Ziedaar de reden, waarom ik mijn ongelukkig lot in herinnering houd.

En nu vraag ik, is zoo een ongeluk als het mijne wel te vergeten?

Deze brief, mijnheer, verzoek ik u in zijn geheel over te nemen.

Blijf met achting UW.Ed. Dw. Dienaar,

Veenhuizen. H. ROS.

Mijnheer de Redacteur!

Neem s. v. p. het volgende in de kolommen van uw veelgelezen blad op.

Het is door de *Prov. Drentsche en Asser Courant* aangekondigd, dat er een plan van kanalisatie op til is door de landen van deze streek. Het is vroeger door die zelfde courant geannonceerd, dat er een plan bestond, om door deze streek een kunstweg te leggen op Steenwijk. Het eerste wordt dezer dagen schier overal besproken, en men verzekert, dat dat plan stellig zal worden ten uitvoer gebragt; het laatste werd destijds evenzeer besproken, maar schijnt thans, *helaas!* geheel vergeten. Wij vragen beleefdelijk aan hen, die kunnen antwoorden: Waarom de oude schuld (het vroegere ontwerp) niet eerst afgedaan, voor en aleer men nieuwe in 't boek laat opschrijven (ontwerpt)?

Bestaat er nog *groote kans*, om den ontworpen grindweg *door* deze streek te bekomen, of bestaat er *grootere kans*, dat die weg *achter* deze streek gelegd wordt?

Naar men ons verzekert, is de *subsidie*, zoowel van 's Rijks wege als van wege de provincie, tot het leggen van bedoelden weg *door* Nijensleek, reeds voor lang verleend, en de *concessie* is, zoo zegt men, gelijktijdig met de *subsidie* aangevraagd. Als nu de *subsidie* van 's Rijks wege reeds lang is toegestaan, is dan *thans* de *concessie* nog niet verleend?

Als minkundigen vragen wij (dat men ons daarom niet voor *vraagallen* aanzie!), kan de *concessie* ook niet reeds verleend wezen, doch, om bijoogmerken te bereiken, die welligt voor deze plaats schadelijk konden worden, door dezen of genen worden opgehouden?

Die in staat is te antwoorden, en het wil doen, verzoeken wij, kortzigtigen die wij zijn, bescheiden, om deze vragen te beantwoorden, opdat ook anderen met ons, door middel van dit blad, te weten komen, hoe het met het plan, om *door* deze streek een kunstweg te leggen, gelegen is; ja, opdat wij gewaar worden, hoe *ver* of hoe *weinig* men gevorderd is met het ontwerp van het leggen van dien zoo zeer gewenschten straatweg *door* deze streek.

Nijensleek. *Eenige voorstanders van den kunstweg, die tegelijk haters van talmen zijn.*

DE VERTELLER ENZ.

LEO, PRINS VAN ARMENIE.

Er is berigt, dat de Russische generaal Muravieff eene proclamatie tot het Armenisch leger had uitgevaardigd, waarin hij zegt, dat prins Leo van Armenie verklaard heeft in Russische dienst te willen treden en eerlang verwacht werd. Betreffende dezen persoon leest men in de Berlijnsche dagbladen onderstaande bijzonderheden:

Het is der policie te Berlijn dezer dagen gelukt een bedrieger op het spoor te komen en te ontmaskeren, welke reeds gedurende eenige jaren in de meeste hoofdsteden van Europa, te Londen, Parijs, Konstantinopel, Turin, Frankfort en Brussel eene soort van historische rol gespeeld had, de zoogenaamde prins Leo van Armenie. Den 7den Augustus ll. las men in schrijven uit Berlijn, voorkomende in de *Allgem. Augsb. Ztg.*, de volgende bijzonderheden van dezen persoon:

″Op dit oogenblik verwijlt binnen onze muren een belangwekkend personaadje — de jonge prins Leo, van Armenie, een Oosterling van een zeer goed voorkomen, wiens gelaatstrekken even levendig als zijne lotgevallen stormachtig zijn. De vorst stamt af uit het huis Lusignan, op Cyprus, dat ten tijde van de kruistogten tot magt en aanzien geraakte, want een spruit van dit koninklijk geslacht, prins Schahan, een zoon van Leo V van Lusignan-Roupenian, trad in het huwelijk met de prinses Pinna, dochter van Leo VI, koning van Armenie. Leo V namelijk, had bij uitersten wil prins Leo van Lusignan tot voogd over zijn zoon Schahan benoemd. Leo vond het echter gepast de kroon voor zich zelven te behouden en aan zijn neef, met de hand zijner dochter, het prinsdom Korikos in Klein Armenie in leen te geven. Sedert dien tijd voeren de Armenische vorsten den titel van Korikos, zoo als uit de doopacte blijkt, welke de laatste telg van dit beroemd geslacht op zijne togten door Europa bij zich draagt. De Russische regering, die tusschen den Kaukasus en den Ararat alle grondgebied tot zich trok, heeft prins Leo als in partibus op een matig pensioen gesteld en de regering van Korikos zelve op zich genomen. Noch de Turken noch de geallieerde mogendheden zullen ooit in staat zijn den jongen prins op den troon zijns vaders te herstellen. Welligt dat de Russische regering zich geneigd zal gevoelen, om den zwerveling ten minste een goed pensioen te geven.″

Die intéressante persoon woonde sedert drie maanden in de Behrendstrasse te Berlijn. Boven zijne deur prijkte een koninklijk wapen met het opschrift in gouden letteren; ″Prins van Armenië.″ Die zoogenaamde prins ging fijn gekleed, droeg eene groote zilveren ster met een rood geëmailleerd kruis op de borst, gouden sporen, een zware gouden karwats en hield veel van het gezelschap van dames. In alle mogelijke gezantschapshotels te Berlijn liet hij zich vinden en correspondeerde onophoudelijk met zijn zoogenaamden adjudant, die zich dan eens in Holland dan weder in Italie ophield. Hij vertoonde aan zijne bekenden gaarne zijn te Parijs gelithographieerd portret, dat zijn persoon verbeeldde met een breeden ordeband en groote ster, met het bescheiden onderschrift: *Léon prince d'Armenie défenseur de l'Eglise d'Orient.* De prins heeft vooral te Londen eene belangrijke rol gespeeld. Hij was daar als vertegenwoordiger van de Kaukasische vorsten opgetreden, om in den tegenwoordigen oorlog met Rusland aan het Engelsche ministerie een of- en defensief verbond tegen Rusland aan te bieden. Ook verschenen in de meeste Engelsche dagbladen van hem krachtige proclamatien tegen Rusland, waarin hij het Russische keizerlijke huis brutaal beschuldigt hem van zijn koningrijk Armenie en zelfs van zijne diamanten beroofd te hebben. Hij schatte de hem door den keizer van Rusland ontnomen goederen op 15 millioen thaler. Ook trachtte hij zich populair te maken, door rond te strooijen, dat hij even als Kossuth vervolgd werd. Soortgelijke klagten las men zelfs in de Times en andere Engelsche dagbladen. Onder dit masker brandschatte hij deels door bedreigingen, deels door opwekking van medelijden alle mogelijke vorstelijke huizen en gezantschappen in Europa, met eene ongelooflijke onbeschaamdheid. Hij correspondeerde zeer brutaal met alle Engelsche en Fransche ministers en zelfs met vorstelijke personen. Eindelijk toch werd Zijne Hoogheid door eene onaangename geschiedenis genoodzaakt Londen te verlaten. Hij had namelijk eene ongeoorloofde betrekking met de vrouw van een Engelschen ambtenaar aangeknoopt, wier man zich geregtelijk van haar liet scheiden. Dien ten gevolge werd hij door het geregtshof Queen's Bench in deszelfs zitting van 8 Junij 1853 tot eene schadeloosstelling van *f* 750 veroordeeld. Dit geld kon hij waarschijnlijk niet betalen en hij verplaatste dus zijne residentie naar Parijs en later naar Turin. In beide plaatsen bragt hij zijne vroegere listen in praktijk, drong zich in voorname gezelschappen en bij gezanten in en maakte dadelijk bij zijne aankomst met veel sluwheid gebruik van de

ADVERTENTIEN.

Heden overleed na eene ziekte van ruim 14 dagen, in den ouderdom van bijna 83 jaren, mijne waarde Zuster ROELOFJE TEELEN HOEK, Wed. J. J. SCHIPHORST.
de Wijk den 30 October 1855.

K. J. SCHIPHORST.

Al wie iets te **VORDEREN** heeft van, of **VERSCHULDIGD** is aan de onder het voorregt van **BOEDELBESCHRIJVING** ***AANVAARDDE NALATENSCHAPPEN*** van wijlen JAN HOFMAN jr. en JANTJE BOERHUIS, Ehelieden, overleden te Smilde, wordt verzocht daarvan

OPGAVE OF BETALING

te doen vóór den 30sten November 1855, ten Kantore van Mr. HENDRIK VAN LIER, Advocaat te Assen.

Bij WILLINGE GRATAMA te Assen is van de pers gekomen en verkrijgbaar gesteld:

DRENTSCHE SCHRIJFALMANAK

voor het jaar 1856

met eene naauwkeurige opgave der JAARMARKTEN
prijs f 0.75.

Binnen veertien dagen zal bij denzelfden het licht zien:

LANDBOUW-ALMANAK

voor de Provincie Drenthe, voor het jaar 1856,

uitgegeven van wege het GENOOTSCHAP TER BEVORDERING VAN DEN LANDBOUW IN DIT GEWEST, waarin mede de JAARMARKTEN naauwkeurig vermeld zijn.

N.B. *Heeren LEDEN van het Genootschap ontvangen dezen* Almanak *gratis.*

Bij VONNIS der Arrondissements-Regtbank te Assen, d.d. 29 October l.l., is **HENDRIK AMSE,** Zadelmaker, woonachtig te Meppel, op eigen verzoek, gesteld onder

CURATELE;

geschiedende deze bekendmaking ter voldoening aan het voorschrift van art. 499 van het Burgerlijk Wetboek.
Parket, Assen, 3 November 1855.

De Officier van Justitie te Assen,
P. HOFSTEDE.

De HOOGE RAAD DER NEDERLANDEN heeft op den 5den October 1855 aan **JACOB VERTRAUGOTH HARLOFF**, Milicien, wonende te Veenhuizen, gemeente Norg, Provincie Drenthe, doch tijdelijk verblijf houdende te Zwolle, geboren te Ommerschans, gemeente Ambt Ommen, op den 30sten Augustus 1835, uit het huwelijk van wijlen JACOB VERTRAUGOTH HARLOFF en CORNELIA JACOBA DE HETRI, verleend **VENIA ÆTATIS of BRIEVEN VAN MEERDERJARIG-VERKLARING,** welke, na goedkeuring des Konings, bij besluit van den 24sten derzelfde maand October, no. 54, van kracht zijn en hem geven **AL DE REGTEN** bij de Wet aan MEERDERJARIGEN toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

EYSSELL,
Procureur bij den Hoogen Raad.

[Kosteloos.]

---

f 160,000,

als EERSTE HYPOTHEEK, tegen behoorlijke RENTEN, wordt verlangd in drie of meerdere posten op ***LANDERIJEN***, hebbende eene waarde van plus minus *f* 400,000. — Belangstellende in deze Geldbelegging, adressere men zich onder de letters M. V. aan het POSTKANTOOR te Meppel (Brieven franco.)

ONDERWIJS.

VERGELIJKEND EXAMEN te ***ASSEN***, den 4 December e.k. voor eene **DERDE OPENBARE LAGERE SCHOOL.**
Bij voorkeur zoekt men een' ONDERWIJZER ook in de **WIS- en ZEEVAARTKUNDE** bedreven. Zie verder *Nieuwe Bijdragen van October j.l.*
Aangifte franco bij den BURGEMEESTER, vóór of op den 18 Nov. e.k.
Assen den 5 Nov. 1855.

Burgemeester en Wethouders,
H. J. OOSTING.
Van wege dezelve:
KIJMMELL.

BIJEENKOMST VAN 'T

ONDERWIJZERSGEZELSCHAP,

1ste Distr., en VOORLEZING van den SCHOOLOPZIENER, Donderdag, 15 Nov., 's morgens half elf, in 't CONCERTHUIS te Assen. ONDERWIJZERS van elders hebben, des verkiezende, toegang.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente Hoogeveen,
Maken bij dezen aan de Belanghebbenden bekend, dat bij de voorloopig geannonceerde op heden in de OPENBARE VERGADERING van den Raad dier Gemeente plaats gehad hebbende LOTING, de

AANDEELEN N°. 33 en 61

in de Geldleening ten laste van meergenoemde Gemeente groot f 35.000, vastgesteld bij Raadsbesluit van den 16 Augustus 1850 en geauthoriseerd bij Koninklijk Besluit van den 28 dier maand No. 44, zijn aangewezen, om op den 1 Mei 1856 te worden **AFGELOST.**

En zal deze na gedane aflezing aan het Gemeentehuis worden aangeslagen, en wijders bij herhaling in de *Provinciale Drentsche en Asser Courant* worden opgenomen.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Burgemeester,
A. ZEPER.
De Secretaris,
H. J. CRULL.

Op de **Gronden** van den ondergeteekende aan de hoofdvaart onder Assen, zijn te bekomen: **EIKEN en POPULIEREN TELLINGEN en EIKEN STEKKEN.**

W. H. HOFSTEDE.

GROOTE HOUTBOELDAG.

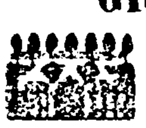

Op DONDERDAG den 22sten November 1855, des voormiddags te 10 uur, zullen te Veenhuizen, bij Noordbroek, in het openbaar worden VERKOCHT: ongeveer **800 ZWARE EIKEN BOOMEN,** toebehoorende aan Jhr. Mr. J. W. QUINTUS.

Mr. R. FEITH, Notaris.

Op nader te bepalen tijd, zal

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

Eene zeer geschikte **BOERDERIJ**, groot 33 Bunders, alwaar het beroep van HERBERGIER sedert onheugelijke jaren wordt uitgeoefend, met voordeel van TOLHEFFING van den daaraan verbonden weg of overrid, bijzonder aangenaam gelegen te Wapserveen, gemeente Havelte, alwaar onderscheidene belangrijke wegen zich op dat punt vereenigen; —
In LOSSE HUUR in gebruik bij JAN BLOK, inmiddels **UIT DE HAND TE KOOP** bij A. S. LEURINGH, Burgemeester te Leek, of bij A. OFFREIN te Doldersum.

Op VRIJDAG den 9 November e.k., des voordemiddags om 10 uur, zullen achter het zoogenaamde Veen *DE KOEHOORN*, op ongeveer een kwartier uur afstands van het Oranje-Kanaal, in de Markte van Orvelte, ten verzoeke van de MARKTGENOOTEN dier Markte,

PUBLIEK WORDEN VERHUURD:

Ongeveer 300 Akkers uitmuntend **BOEKWEITENVEEN.**
Westerbork, 5 November 1855.

J. T. KIJMMELL,
Notaris.

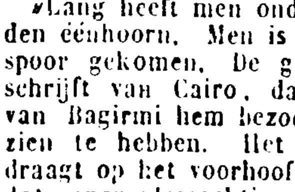

Op MAANDAG den 26 November 1855, des avonds te zes uur, **finale**

VEILING EN PALMSLAG

van:
1o. het bekende en neringrijke **Logement de Veenhoop**, in de Gemeente de Smilde, aan den Rijksstraatweg en de Drentsche Hoofdvaart, bij inzate gebragt op *f* 7950.-.
2o. Eenige daarbij gelegene **GRONDEN**, bij Perceelen ingezet op *f* 6028.
Deze Verkoop zal plaats hebben in gemeld LOGEMENT *DE VEENHOOP*, alwaar gelijk bij den Notaris inlichtingen zijn te bekomen.
Assen, 6 November 1855.

A. W. VAN HOLTHE TOT ECHTEN,
Notaris.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 28 Oct.—4 Nov. Ondertr. J. M. Middel[illegible] met W. Koster. A. G. Kaptein met C. Maatjes. K. Kreule [illegible] R. Bosman. M. Schierbeek met A. Bos. — Geh.: P. Sto[illegible] met D. Harms. A. A. Eggen met L. Karstenberg. — Be[v.] A. Kok geb. Faken, van d.; E. ten Cate geb. Veltman, [illegible] z.; G. Kaptein geb. Vreeburg, van d.; J. Kroezen geb. Bo[illegible]tjes, van z.; A. Spalling geb. van der Sleen, van d.; W. M[illegible]selaar geb. Maatjes, van d.; J. Slot geb. van Raalte, van [illegible] J. Zeilemaker geb. Linthorst, van z., M. van Goor geb. B[en]jamins, van z. — Overl. J. Hartman, ml. 3 j., overleden [te] Avereest. T. R. Koster, weduwe van K. J. Botter, ruim 65 [j.] H. Meinen, ml. ruim 17 j.

Coevorden, 28 Oct. 4 Nov. Bev.: D. Bouwkamp geb. H[illegible]derman, van d.; F. H. de Jonge, van d. — Overl. Jan H[en]drik Grooten, echtgenoot van H. Masselink, 57 j.

Meppel, 26 Oct.—2 Nov. Geh. G. Kalverla met H. H[illegible]lendoorn; J. Lier met G. de Vries. — Bev. L. Rosing g[eb.] Kooij, van d.; C. M. B. Kamp geb. Carbasius, van d.; G. Zw[illegible]kes geb. Pruis, van z.; J. Winkel geb. Gommers, van d.; [illegible] Meijer geb. Loete, van d. — Overl. W. C. Broekhuizen, [illegible] 3 j. en 5 m. vl.; B. ten Cate, 6 w. vl.; J. Drent, 6 j. ml.; [illegible] van Ewijck, 2 j. en 5 m. ml.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 6 Nov.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	*f* —.—	Boekweit, zand 64	N.pd.	*f*	8.[illegible]
„ N. Oml.	68	„	„ —.—	„ „ 66	„	„	8.[illegible]
dito.	70	„	„ 15.50	„ veen 64	„	„	8.[illegible]
„ „ Old.	68	„	„ 13 75	„ „ 66	„	„	8.[illegible]
„ „ „	70	„	„ 14.50	Paardeboonen..	*f*	8.50 à	9.[illegible]
Rogge, N. Inl.	66	„	„ 11.40	Groene Erwten.	„	10.00 à	12.[illegible]
„ „ „	68	„	„ 11.90	Graauwe „	„	10.00 à	11.[illegible]
„ „ „	70	„	„ 12.40	Koolzaad ...	*f*	13.00 à	17.[illegible]
Haver, N. dikke	40	„	„ 4.20	Gort, grove .	„	11.75 à	12.[illegible]
„ „	42	„	„ 4.40	Gort, parel ,	„	16.50 à	20.[illegible]
„ Voer	36	„	„ 3.75	Olie, raap per vat		55.00 à	—.[illegible]
„ „	40	„	„ 4.20	Raapkoeken		à	—.[illegible]
„ Zwarte	36	„	„ 3 60	Lijnkoeken		—.— à	—.[illegible]
„ „	38	„	„ 3.80	Boter ¼ ton....		—.— à	—.[illegible]
Garst, N. wint.	54	„	„ 7.25	Boter ⅛ „		à	—.[illegible]
„ „ „	56	„	„ 7.75				
„ „ somer	56	„	„ 7.56				
„ „ knob.	60	„	„ 7.90				

Tarwe vooral in de beste soorten hooger verkocht. — Rog[ge] en Boekweit mede 10 ct. hooger afgaande. — Gerst in een doe[n]. Dikke Haver als voren, Voer en Zwarte vooral in de ligte soo[r]ten niet dan lager te plaatsen. — Boonen wel zoo aangenaa[m]. Koolzaad vond tot iets lagere prijzen nog weinig kooplust. [—] Mosterdzaad als voren. — Gort in een doen.

STEENWIJK, 5 Nov. Rogge. *f* 11,40 a *f* 12,00. — Bo[ek]weit *f* 9,10 a *f* 9,75. — Boter per ⅛ ton *f* 22.50 a *f* —,—.

ZWOLLE, 2 Nov. Tarwe *f* 18,00 a *f* 16,25. — Rog[ge] *f* 12,80 a *f* 11,00. — Boekweit *f* 9,50 a *f* 8,75. — Aardappel[en] *f* 2,90 a *f* 2,10. — Boter per ⅛ ton *f* 23,00 a *f* 22,50; per [illegible] *f* 1,05 a *f* 1,00.

OLDEMARKT, 3 Nov. Boter ¼ v. *f* 46.60 a —.—.

HEERENVEEN, 3 Nov. Rogge *f* 11.75. Boter p. ¼ v *f* 46.0[illegible]

NOORDWOLDE, 1 Nov. Rogge f 11.00 a f 11.75 — Boter p[er] N. ℔ *f* 0.90 a *f* 0.96.

AMSTERDAM, 5 Nov. TARWE iets hooger met eenig[en] handel: 128 ℔ bonte Poolsche f 560, 565; 130 ℔ dito f 57[illegible] 126 ℔ dito f 542; 158 ℔ dito f 545, 552; 126, 127 ℔ Nord[illegible] f 508, 514; 125 ℔ bonte Eider f 510; 121 ℔ nieuwe Vriesch[e] f 470 aan de Zaan. — ROGGE tot goed vorige prijzen ter bu[i]tenl. verzending en consumtie: 123 ℔ Pommer f 368; 120 ℔ Dee[n]sche f 340; 120 ℔ gedroogde dito f 350; 118 ℔ Zweedsche f 3[illegible] 119 ℔ Archangel f 368 cont.; 120 ℔ dito f 372 cont.; 120 ℔ D[o]nau f 355, 123 ℔ Rostocker f 376; 122 ℔ Saale f 365; 119 [℔] Archangel f 370. — GARST prijshoudend: 111, 112, 115 [illegible] Deensche f 250, 252, 263. — HAVER en BOEKWEIT zond[er] handel. — Witte ERWTEN bijna niet voorhanden en vorige pr[ij]zen werden vergeefs geboden. — KOOLZAAD hooger betaald op 9 vat. Olie dadelijk £ 103; in Nov. £ 104; April £ 103. — LIJNZAAD flaauw; 110/11 ℔ Calcutta f 490. — RAAPOLI[E] begin markt flaauw, sluit vaster, op 6w. f 56¼; Vl. f 55; 1[illegible] Dec. en Mei f 55, 54½; 55. — LIJNOLIE prijshoudend; o[p] 6w. f 44; Vlieg. f 42¾; 1o. Dec. f 42¼, ½; Voorjaar f 43½. — HENNEPOLIE op 6w. f 53¼; Vliegend f 52. — RAAPKOE[KEN] per 1040 stuks f 108 a 112. — LIJNKOEKEN per 10[illegible] stuks f 13½ a 17½. — MOUTWIJN f 23 met vrij wat hande[l]. JENEVER 100 pct. Amst. proef f 27½ a 28 per vat contant.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 5 *Nov.* 1855.

			GEBLEVEN.				GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	62[illegible]/16	*Polen.* Oblig.	4	pct.	
„ „	3	„	73⅜	*Spanje.* Oblig.	1¼	„	19[illegible]/16
„ „	4	„	91 13/16	Obligatiën	3	„	37 15/16
Amort. Synd.	3½	„		Binnenl.	3	„	32⅛
Handelm.	4½	„		Amortisable			5⅜
O. I. Leening	4	„		Bewijz. Coup.			4¼
Aand. Holl. Spoorw.				*Oostenrijk*,			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	99⅞	Oblig. Goll	5	„	
Haarl, Meer	5	„		„ „	4	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	102	„ Metal.	5	„	62⅛
Dito 1828/29	5	„	100¾	„ „ N.	5	„	72¾
Cert. 1831/33	5	„		„ „	2½	„	31 15/16
Dito 1840	4	„	74¼	*Belgie*, Cert.	2½	„	
Dito Stieglits	4	„	73⅝	Rothschild	2½	„	50
Ins. in Assign.	6	„		*Portug.*, Oblig.	3	„	39 13/16
Cert. van dito	6	„	57	„	4		
				Amerika Bank-Act.			1⅜

---

dagbladen, om zich tot een historisch persoon te maken en zoo een naauwkeurig onderzoek van zijne papieren te ontduiken. Een zijner slimste manoeuvres was, dat hij zich steeds bij de hoogere policiebeambten indrong, om daardoor des te beter buiten verdenking te blijven. Zijne beschaafde manieren, zijne kennis van vele talen, zijne ster en zijne hooge betrekkingen vooral wiegden de justitie in slaap. De politie te Berlijn was evenwel niet zoo ligtgeloovig en de directeur van politie Stieber stelde zich ten taak, om dien geheimzinnigen vreemdeling persoonlijk gade te slaan. Dientengevolge werd hij eenige dagen geleden plotseling in hechtenis genomen en aan een zorgvuldig onderzoek onderworpen, waarbij aan het licht kwam, dat de zoogenaamde prins van Armenie een Nederlandsche Israëliet is, genaamd Josef Joannis, die reeds sedert 1846 door de policie nagespoord werd en zich dan eens voor prins van Korikos, dan weder voor prins van Armenie, dan voor een Russisch officier van Korikesz, ook wel voor een Tartaarsch officier, genaamd Amur Chan uitgegeven heeft. Hij heeft lang in het Oosten, te Konstantinopel en ook in de Nederl. kolonien in Oost-Indie geleefd — hij werd te Samarang geboren — en bezit dus eene grondige kennis van de Oostersche aangelegenheden en talen. Ook moet hij twee jaar te Leyden gestudeerd hebben.

Sedert 24 October zit de gewezen prins te Berlijn in het werkhuis, tot dat men volkomen over alles wat zijn persoon betreft ingelicht zal zijn!

DE EENHOORN.

De Deventer Cour. van ll. vrijdag meldt, zonder opgaaf der bron waaruit zij heeft geput, het volgende:

„Lang heeft men onderzoek gedaan naar het bestaan van den éénhoorn. Men is dit geheimzinnige dier weder op het spoor gekomen. De geleerde graaf d'Escayrac de Lauture schrijft van Cairo, dat een bloedverwant van den Sultan van Bagirmi hem bezocht, die verklaarde den éénhoorn gezien te hebben. Het is een wild en gevreesd dier. Het draagt op het voorhoofd een regt, lang en zeer spits hoorn, dat eenen vleesachtigen wortel heeft. De hoorn hangt doorgaans over het voorhoofd neder, maar rigt zich op, zoodra het dier toorn of vrees gevoelt en zich tot den aanval gereed maakt. (*) Bovendien heeft het dier nog eenen kleinen hoorn op den nek. Wanneer het met een ander dier in strijd is, scheurt het dit met den voorsten hoorn op, slingert het in de lucht en laat het geschikt op den tweeden hoorn nedervallen. Zóó luidt althans het medegedeeld berigt."

Er zijn herhaaldelijk pogingen aangewend om den Eenhoorn uit het O. Testament te verdringen, doch prof. Veth heeft in het Bijbelsch woordenboek (bij van Kampen) op zijn behoud aangedrongen. Ook werd nog onlangs door J. M. van Müller in eene monographie over dit dier, de hoop te kennen gegeven, dat het vroeg of laat weder te voorschijn zoude komen,

In den laatsten tijd heeft de Eenhoorn bijzonder de aandacht getrokken; in de Navorscher, Jaargang 1852—4, vindt men niet minder dan vijf- en twintig artikelen, groot en klein, over zijn bestaan of niet bestaan, en toen was de stoffe nog op lang na niet uitgeput, want van Con[rad] Gessner (1555) tot op den tegenwoordigen tijd zijn de zoo[]logen van beroep nog weinig geraadpleegd; ruim stof d[us] voor eene verhandeling.

(*) Dit komt wel overeen met een berigt van den reizi[]ger d'Abbadie, wien men in Kordofan een dergelijk dier ve[r]toonde, dat ook zoolang het alleen was den hoorn sla[p] over het voorhoofd liet hangen, doch dien op 't zien va[n] een vijand ophief. Maar het strookt geenszins met de ou[de] beschrijvingen.

Voor de Huismoeders.

Heeft de uitvinding der zoogenoemde kunstboter het vo[]rig jaar vrij wat opgang gemaakt en den roem der Deve[n]ter huismoeder gevestigd; hoe nu, nu zelfs de kunstbote[r] voor den kleinen burger en arbeidsman te duur geworde[n] is? De vernuftige huismoeders weten al weder raad: Voo[r] deze keer komt de Nieuwe Pekela de eer der uitvinding to[e], welke bestemd schijnt om de eijerboter te verdringen e[n] wegens de mindere omslagtigheid van bereiden en om d[e] goedkoopte en wat er wel de kroon opzet, om de meerder[e] smakelijkheid. Van onderscheidene personen heb ik de ver[]zekering hiervan ontvangen en eigen onderzoek heeft er he[t] zegel op gezet. Opdat nu ieder die het verkiest, er in de[]zen duren tijd, zijn voordeel mede kan doen, haast ik mi[j] de bereiding van deze kaasboter door middel van dit bla[d] ter kennis van het publiek te brengen. Men neemt n.[l.] melk, gerijfde Leidsche kaas en zout naar verkiezing, en maakt er een mengsel van, dat behoorlijk gesmeerd kan worden.

Old. Ct.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** TE ASSEN.

Bijblad van de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 10 *Nov.* 1855.

NAJAARSVERGADERING DER PROVINCIALE STATEN VAN DRENTHE.

Dingsdag 6 *November.*

Tegenwoordig zijn 12 leden, de heeren *Vos*, *van Echten van Holthe*, *J. Tonckens*, *Pelinck*, *Alingh*, *Kniphorst*, *Nijsingh*, *Sluis*, *Meursing*, *J. T. Homan*, *Oosting* en *C. W. E. Kymmell*.

Te elf uur opent de Voorzitter de vergadering.

De *Voorzitter*. Ingevolge de presentielijst zijn er slechts 12 leden tegenwoordig; er bestaat dus het geval, voorzien bij art. 13 van het Reglement van Orde; de Griffier wordt diensvolgens verzocht de namen der afwezige leden voor te lezen, die mede in het Provinciaal Dagblad zullen openbaar gemaakt worden.

De Griffier leest de namen der afwezige leden.

De *Voorzitter*: Daar de vergadering dus te weinig voltallig is, om te kunnen besluiten, verdaag ik dezelve tot donderdag aanstaande, des morgens te elf uur.

Donderdag 8 *November*

Te elf uur wordt de vergadering geopend.

Tegenwoordig zijn alle leden behalve de heeren *H. J. Karsten* en *A. Roelink*.

De *Voorzitter*: Ik zal de vergadering verzoeken, om alvorens met andere werkzaamheden te beginnen, tot he trekken voor de afdeelingen voor deze zitting, over t gaan.

De trekking daarvoor heeft plaats; de Voorzitter trek voor de afwezige leden; de uitslag daarvan is, dat de 1 afdeeling bestaat uit de heeren: *van Echten van Holthe Willinge*, *J. T. Homan*, *van der Vlies*, *Kniphorst*, *va Veen* en *W. F. Kijmmell*; de tweede afdeeling uit d heeren *van der Wijck*, *Slingenberg*, *H. G. van Holth van Echten*, *Meursing*, *Hesselink*, *Sluis* en *Kok*; d 3e afdeeling uit de heeren: *J. Tonckens*, *W. L. Tonckens Hoenderken*, *C. W. E. Kijmmell*, *Denning*, *L. Homa* en *de Millij*; de vierde afdeeling uit de heeren: *Vos Blom*, *Pelinck*, *Caspers*, *Witsenborg*, *Nijenhuis* en *Prins* e de 5e afdeeling uit de heeren: *L. Carsten*, *de Jonge J. Oosting*, *Alingh*, *Nijsingh*, *H. J. Carsten* en *Roelink*.

De *Voorzitter*: Ik zal de eerstbenoemde leden va iedere afdeeling, zijnde de heeren *van Echten van Holthe van der Wijck*, *J. Tonckens*, *Vos* en *L. Carsten*, uitnoodigen om de afdeelingen zamen te roepen, ter verkiezing va presidenten en rapporteurs.

Ik deel wijders aan de vergadering mede, dat de presen tie-lijst van de vergaderingen van Gedeputeerde Staten te inzage voor de leden der Staten voorligt.

Is de Commissie gereed, benoemd tot onderzoek va hetgeen door heeren Gedeputeerde Staten is verrigt, te aanzien van de zaken der Drentsche Veen- en Midden Kanaalmaatschappij?

De heeft *J. T. Homan* leest daarop het volgend rapport

RAPPORT *van de Commissie uit d Provinciale Staten van Dren the*, *voor de zaken der* Drent sche Veen- en Midden-Kanaal maatschappij.

Mijne Heeren!

Het verslag, dat in de laatst gehoudene zomervergadering door Uwe Gedeputeerden, in voldoening

van art. 182 der Provinciale Wet, over den toestand der Provincie is aangeboden, maakt op bladz. 116 en volg. melding van de door het Bestuur der Drentsche Veen- en Midden-Kanaalmaatschappij aangevraagde vergunning tot verveening van 1500 bunders veen, in de gemeente Emmen, en van 192 bunders in de gemeente Odoorn gelegen.

Bij die gelegenheid wordt onder meerdere in genoemd verslag opgemerkt: »dat het Bestuur der Drentsche Veen- en Mid« den-Kanaalmaatschappij zich tot den Koning heeft gewend, » met een verzoekschrift, waarbij op het Collegie van Gedepu» teerde Staten de blaam geworpen wordt, van de zoo » nuttige onderneming dier Maatschappij tegen te werken, » door van haar, ten aanzien van de voorgenomene ver» veening, geheel overbodige en onmogelijke zaken te vor» deren" terwijl verder nog vermeld wordt:" »dat van » wege deze Maatschappij; of van wege de ondernemers, » of van Bestuur zelf, ook reeds vroegere geruchten zijn » uitgegaan, die van tegenwerking van het Provinciaal Be» stuur tegen de geheele zaak gewaagden; wordende daarop ten slotte door Gedeputeerde Staten aangemerkt: »Wij » hebben niet geschroomd aan den heer Minister in ons » rapport te kennen te geven, dat het ons voorkwam, dat » hier een sijsteem van verdachtmaking werd gevolgd. Zoo» danig sijsteem wordt (zoo zeiden wij ook in dat rapport), » naar het schijnt, met bijzonder goed gevolg aangewend, » daar, waar bij hem, van wien het uitgaat, fouten te » bedekken zijn, of wel, het is een geschikte afleider van » het oog, dat de gebreken heeft ontdekt, op iets anders, *op het gebrek van een derde.*"

Het schijnen voornamelijk de genoemde zinsneden te zijn, die in de zomervergadering van dit jaar uw medelid, den heer *Oosting*, aanleiding hebben gegeven, om van Gedeputeerde Staten inlichtingen te vragen, betrekkelijk deze zaak, onder te kennen geving, dat hierdoor het Bestuur der genoemde Maatschappij geheel onverdiend in een ongunstig daglicht wordt gesteld. Nadat hierop door den Voorzitter dezer vergadering was geantwoord, alsmede op de vraag, of niet bij heeren Gedeputeerde Staten was ingekomen eene resolutie van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken, betrekkelijk een adres van den 10 Januarij 1855, van welke in het verslag van heeren Gedeputeerde Staten geene melding wordt gemaakt, verklaarde het interpellerend lid, dat hij in de bekomene inlichtingen

berust en geen verder onderzoek verlangt. Desniettegen staande is op aandrang van zijde van Gedeputeerde Staten ter hunner regtvaardiging, op de benoeming eener commissie door Uwe vergadering bij besluit van 21 Julij ll. no. 10 tot die benoeming overgegaan, met bepaalde opdragt, om te onderzoeken al hetgeen van den tijd af der indiening van de aanvraag om concessie voor den aanleg van het kanaal en dus van den beginne aan, ten aanzien van de zaken van de Maatschappij bij Gedeputeerde Staten is voorgevallen, en om van dit alles aan de Staten in de aanstaande winter-vergadering verslag te doen.

Nadat aan Uwe Commissie, bij Kon. Besluit van 17 Augustus jl. no. 65, magtiging was verleend, om, na de toen geslotene zomervergadering, hare werkzaamheden voort te zetten, zijn aan haar door Gedeputeerde Staten de over de betrekkelijke zaak gewisselde stukken medegedeeld. Voorts is de Commissie in staat gesteld, om bij die stukken te voegen het verslag der Directeuren der Drentsche Veen- en Midden-Kanaalmaatschappij aan de vergadering van deelhebbers, gehouden te Dordrecht den 14 April 1855, welk verslag in naauw verband staat tot bovenvermeld verslag van heeren Gedeputeerde Staten, ten aanzien van hunne zienswijze omtrent de houding der Maatschappij.

Onder overlegging dier stukken op de drie daarbij gevoegde inventarissen omschreven, heeft Uwe Commissie de eer, het volgende te rapporteren, als het resultaat van haar onderzoek.

Naar den inhoud van de haar verstrekte last, heeft zij gemeend binnen de grenzen daarvan te moeten blijven, diensvolgens zich van het uiten van een eigen oordeel geheel te moeten onthouden, en zich, overeenkomstig de opdragt, te moeten bepalen tot een naauwkeurig verslag van hetgeen in dezen bij Gedeputeerde Staten is voorgevallen.

Gevoegelijk kunnen, met opzigt tot deze Maatschappij en hare voorgangers, de heeren *Klijn c. s.*, drie zaken onderscheiden worden.

1o. de aanvraag om concessie tot het graven van 't Kanaal en het heffen van regten, en de verdere vergunningen tot uitvoering van 't werk;

2o. de aanvraag om vergunning tot verveening van gronden in de gemeente Emmen;

3o. de aanvraag om vergunning tot verveening in de gemeente Odoorn.

Achtervolgens zal uwe Commissie het in deze drie zaken door heeren Gedeputeerde Staten verrigte mededeelen.

I. Met betrekking tot de aanvraag om concessie, gaat uwe Commissie met stilzwijgen voorbij hetgeen daaraan is voorafgegaan, zijnde een ontijdig verzoek van Marktgenooten van Westenesch en Emmen, betrekkelijk de rigting van het te graven kanaal naar en door hunne markte, waarop later wordt teruggekomen, en het plan tot oprigting eener Maatschappij, dat, bij Gedeputeerde Staten ingezonden, door hen voor informatie is aangenomen.

Het eigentlijke punt, waarbij de behandeling dezer zaak door Gedeputeerde Staten is aangevangen, dagteekent van een brief van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 10 October 1852, waarbij aan hen om spoedig berigt, consideratiën en advies wordt gerenvoijeerd een adres van de heeren *Klijn c. s.*, vergunning vragende tot het graven van een veen-kanaal uit de Drentsche Hoofdvaart tot het Noordelijk gedeelte van de Noord- en Zuidbarger veenen, en concessie tot het heffen, ten bate van de door hen op te rigten Maatschappij, van Kanaal- en Sluisregten, als maximum aannemende die, welke aan de Hoofdvaart geheven worden, zonder heffing van bruggelden. In genoemden brief verzoekt de heer Minister, dat het gevraagde berigt, zoo spoedig mogelijk, aan hem worde toegezonden.

De destijds in Drenthe aanwezige waarnemende Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat, aan wien de stukken, om berigt en advies, regtstreeks door den Minister voornoemd waren toegezonden, bragt daarover onder dagteekening van 18 October 1852 aan Gedeputeerde Staten een gunstig rapport uit, waarbij echter op enkele punten eenige wijziging in de voorgedragene bepalingen werd voorgesteld.

Hierop is door Gedeputeerde Staten, bij hun besluit van 20 October 1852, onder no. 2, aan den Minister geschreven, dat, vermits het rapport van den waarn. Hoofd-Ingenieur geene opgave bevatte der uitkomsten van gedane waterpassingen, dewijl deze door de Ambtenaren van den Waterstaat met betrekking tot het te graven Kanaal niet waren gedaan, zij, zonder die uitkomsten te kennen, niet genoegzaam de zaak konden beoordeelen; weshalve zij, zooals ook werkelijk op denzelfden dag geschiedde, beslo-

ten, den waarn. Hoofd-Ingenieur aan te schrijven, om *ten spoedigsten* eene waterpassing langs de geheele lijn van 't ontworpen Kanaal te doen plaats hebben, en den uitslag daarvan aan 't Collegie mede te deelen.

Nadat daarop, bij missive van 26 October 1852, door den Minister was aanbevolen, dat de waterpassing zich tot het hoogstnoodige zou bepalen, vermits het belang der zaak eene spoedige behandeling vorderde, en vervolgens bij missive van 30 daaraanvolgende door Z. E. nog was medegedeeld, dat het gedaan verzoek tevens was onderzocht door den Inspecteur in de 1e Inspectie van den Waterstaat, bij wien, onder de door den waarn. Hoofd-Ingenieur voorgedragen voorwaarden, geene bedenkingen tegen de inwilliging bestonden, werd de zaak gebragt in de gewone Najaarsvergadering der Provinciale Staten van dat jaar. In die vergadering is behandeld het verzoek van de HH. *Klijn c.s.*, om uwe vergunning tot het graven van 't Kanaal, voor zooveel de verbinding met de Hoofdvaart betreft. Op dat adres, 't welk van 't bovengenoemd rapport van den waarn. Hoofd-Ingenieur en van een berigt van HH. Gedeputeerde Staten vergezeld ging, is, zooals U bekend is, gunstig beschikt, behoudens een paar daarbij gestelde voorwaarden, die naderhand onder de voorwaarden der concessie zijn opgenomen, bij Uw besluit van 15 November 1852 no. 23.

Inmiddels waren door Gedeputeerde Staten, ten einde te kunnen berigten op het hun gerenvoijeerde adres, waarbij de concessie werd aangevraagd, bij besluit van 1 November 1852 no. 34, alle betrekkelijke stukken gesteld in handen van het lid van dat Collegie Jhr. *R. A. van Echten van Holthe*, met uitnoodiging, om de besturen der betrokkene gemeenten Odoorn, Emmen, Sleen, Zweelo, Westerbork, Beilen en Smilde, over het plan in persoon te hooren, en hunne bedenkingen aan 't Collegie mede te deelen, onder bijvoeging zijner eigene consideratiën en advies, zoo omtrent die bedenkingen als omtrent het ontwerp van het Kanaal zelf.

Voordat aan deze opdragt was voldaan, werd door den Minister, bij brief van, 12 November, onder toezending van twee bij Z. E. ingekomen adressen, het eene van leden van den gemeente-raad te Westerbork en het andere van ingezetenen van Hijken, wederom aan Gedeputeerde Staten voorgehouden, dat de concessie *zoodra mo-*

gelijk diende te worden verleend, en dat deze alleen afhankelijk was van de toestemming der Provinciale Staten, ter verbinding van het ontworpen Kanaal met de Drentsche Hoofdvaart, weshalve verzocht werd eene spoedige afdoening der zaak te bevorderen. Onder dagteekening van 16 November d. a. v. no. 34, werd door Gedeputeerde Staten aan den Minister geantwoord, dat door de Provinciale Staten de toestemming reeds was verleend, doch dat zij niet onopgemerkt mogten laten de in 's Ministers missive voorkomende periode omtrent het alléén afhankelijk zijn van de verleening der concessie van de toestemming der Staten; dat zij, in de meening, dat het 's Ministers bedoeling was, om hen te hooren, alvorens concessie te verleenen, de stukken in handen van een hunner medeleden hadden gesteld, die reeds bezig was met het opmaken van 't rapport, en dat zij, dewijl alle mogelijke spoed gemaakt was, en al het bestede werk nu bleek, doelloos te zijn, zich door eene wijze van behandelen, als deze, gekrenkt achtten, en zich niet bewust waren, daartoe aanleiding te hebben gegeven.

Hierop is, onder dagteekening van 23 November, door het gecommitteerd lid Jhr. *van Echten van Holthe*, een zeer breedvoerig rapport uitgebragt, waarin de bedenkingen der gemeente besturen, zijn oordeel en zijne beschouwingen over de aanvrage zijn opgenomen en uiteengezet. Uit het gerapporteerde blijkt, dat aanvankelijk door dat lid was geoordeeld, dat hij niet eerder met zijne werkzaamheden kon beginnen, voordat het rapport zou zijn ontvangen van den Hoofd-Ingenieur, de uitkomst der waterpassing van de lijn bevattende, dewijl de noodzakelijkheid dier waterpassing erkend en beslist was; — maar dat de onzekerheid, wanneer deze uitkomst zoude bekend worden, en de groote spoed, dien de afdoening der zaak scheen te vorderen, hem hadden doen besluiten, om, zonder eene volledige rijpheid der zaak af te wachten, zijn rapport op te maken en aan te bieden.

Overeenkomstig den inhoud daarvan, werd door Gedeputeerde Staten aan den Heer Minister een zeer breedvoerig berigt uitgebragt bij hun brief van 1 December 1852 no. 24. Uwe commissie is van oordeel, dat eene mededeeling der daarin vervatte beschouwingen *ten dezen* van minder belang is; en, ook al ware het dit, die mededeeling zou moeten bestaan, om volledig te zijn, in

eene schier woordelijke inlassching van dat stuk; weshalve zij meent, voor hen, die daarin belang stellen, naar het stuk zelf te moeten verwijzen.

Alléén zij hier opgemerkt, dat men bij dat berigt geen gebruik heeft kunnen maken van de uitkomsten, die de waterpassing had opgeleverd. Ofschoon deze, tegelijk met het rapport, aan den Minister zijn opgezonden, was het berigt reeds afgewerkt, voor dat die uitkomsten aan Gedeputeerde Staten bekend waren; en bij de afzending heeft men niet een nader onderzoek van de tabel der waterpassing willen afwachten, omdat — zoo zeggen Gedeputeerde Staten in een' lateren brief van 12 Januarij 1853 no. 15, — dit niet geschieden kon, zonder de opzending van het rapport te vertragen, waartoe zij meenden geene vrijheid te hebben.

Bij missive van 28 December 1852, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken aan 't Collegie doen toekomen de concessie namens den Koning aan de Heeren *Klijn c. s.* verleend, onder mededeeling der redenen, die de Regering geleid hebben, om aan sommige opmerkingen van Gedeputeerde Staten geen gevolg te geven; tot welk laatste einde eveneens nog eene nadere missive van 6 Februarij d. a. v. aan hen is gerigt.

Ofschoon Uwe Commissie de voorwaarden der concessie als bekend mag veronderstellen, zoo meent zij toch een paar bepalingen in herinnering te moeten brengen, omdat deze den grondslag uitmaken van hetgeen verder betrekkelijk de uitvoering, nog bij het genoemd Collegie is behandeld.

Die bepalingen zijn:

Art. 2*c*. De afleiding van het overtollige water uit het Kanaal zal door Gedeputeerde Staten worden geregeld.

Art. 3*b*. Geschillen hierover d. i. over de leiding der beken, welke het Kanaal doorsnijden) worden beslist door Gedeputeerde Staten, en, bij beroep, door den Koning.

Art. 4. Op alle punten, waar eene geregelde gemeenschap dit eischt, en door het Departement van Binnenlandsche Zaken noodig wordt geacht, worden over het Kanaal bruggen en draaivonders gelegd.

Art. 5. *a*. *b*. De uitvoering der werken geschiedt, onder toezigt van de Administratie van den Waterstaat, volgens de plans en bestekken, welke aan de goedkeuring

van het Departement van Binnenlandsche Zaken worden onderworpen.

Aan de uitvoering wordt de hand niet gelegd, alvorens die goedkeuring zij verkregen.

Art. 8. *a*. Binnen *zes* maanden na de dagteekening der concessie (d. i. na 23 December 1852) wordt door de concessionarissen een borgtogt gesteld van *f* 50,000 in Nederlandsche munt, te storten in de consignatie-kas enz.

Op de genoemde bepalingen zijn de latere aanvragen en vergunningen gegrond.

Nadat bij Kon. Besluit van 7 Februarij 1853 No. 31 was goedgekeurd de oprigting eener *Drentsche Veen- en Middenkanaal-Maatschappij*, is reeds bij missive van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 1 Junij 1853 aan Gedeputeerde Staten kennis gegeven van eene wijziging van art. 8 der concessie, in zoover aan de genoemde maatschappij daarbij uitstel wordt verleend met het stellen van den borgtogt voor den tijd van zes maanden, te rekenen na 23 Junij van dat jaar.

De bepalingen, in de Artt. 2 en 3 der concessie vervat, maakten meerdere werken noodzakelijk, dan waarop oorspronkelijk was gerekend. Ten einde zeker te gaan, wat, naar aanleiding dier bepalingen, van de Maatschappij zou kunnen gevorderd worden, zonden de Bestuurders bij adres van 17 Junij 1853 aan Gedeputeerde Staten een bestek in, met te kennengeving, dat door hen erkend wordt, dat het Collegie niet gehouden is, zich nu reeds in dezen bepaald te verklaren. Zij voegen daar nog bij:

dat zij zich echter overtuigd houden, dat het gewestelijk bestuur hoog belang stelt in de verwezenlijking hunner onderneming, en

dat zij zich vleijen, dat het gaarne zal willen medewerken, om de bezwaren, welke de uitvoering in den weg staan, zoo mogelijk op te heffen;

weshalve verzocht wordt, dat het bijgaand bestek, bijzonder met het oog op de bepalingen der concessie, door een deskundig Ambtenaar worde onderzocht, en dat aan de requestranten werd medegedeeld, welke wijziging of aanvulling door het Provinciaal Bestuur werd verlangd.

Aan dit verzoek werd door Gedeputeerde Staten voldaan, door het berigt in te winnen van den waarn. Hoofd-Ingenieur, waarvan zij, bij brief van 3 Augustus 1853 no. 6, mededeeling gaven aan HH. Directeuren der Maatschappij,

»ten blijke — zoo schrijven Gedeputeerde Staten — »hoe»zeer wij erkennen het belang, dat de provincie Drenthe »bij de verwezenlijking der door u beoogde onderneming heeft." Aan 't slot van dienzelfden brief betuigen Ged. Staten: »Wij nemen deze gelegenheid waar, U te be»tuigen, dat wij van onze zijde, waar wij kunnen, gaarne »zullen medewerken tot het uit den weg ruimen van be»zwaren, die der uitvoering uwer onderneming mogten in »den weg staan."

Hierop is gevolgd een brief van Directeuren aan Gedeputeerde Staten van den 21 Augustus 1853, waarbij voor de bedoelde betuiging van welwillendheid dank wordt gezegd.

Aan Gedeputeerde Staten werd daarna medegedeeld eene beschikking van Z. E. den Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 November 1853, op eene aanvraag van Directeuren, nopens het regt verstand van art. 7 der concessie en houdende vergunning, dat, onmiddelijk nadat het waarborgskapitaal zal zijn gestort, in afwachting van de goedkeuring der plans en bestekken, met de graafwerken op aan te wijzen punten zal mogen worden aangevangen.

Van die vergunning schijnt al spoedig gebruik te zijn gemaakt; bij een adres ten minste van 27 December van dat zelfde jaar, werd van Gedeputeerde Staten vergunning gevraagd, om den rijweg aan de Oostzijde der Hoofdvaart door te graven, dewijl het graafwerk spoedig tot de eerste sluis zou gevorderd zijn, en gemelde doorgraving tot besparing van transportkosten zou leiden.

Bij resolutie van denzelfden datum (27 December 1853 no. 20) werd die vergunning verleend.

Inmiddels waren de plans en bestekken nog niet goedgekeurd, zooals de vermelde bepalingen der concessie vorderden. Die stukken, ingezonden aan Z. E. den Minister, werden, bij brief van 17 Januarij 1854, door dezen aan Gedeputeerde Staten gerenvoijeerd, ten einde te worden onderzocht door den Hoofd-Ingenieur, en met hun berigt zoo spoedig mogelijk, aan Z. E. te worden teruggezonden. Onder dagteekening van 12 Februarij 1854 bragt de Hoofd-Ingenieur daarover berigt uit, waarbij, onder voordragt tot wijziging van enkele bijzonderheden, en onder te kennengeving, dat eene herhaling der waterpassing noodig is, de goedkeuring van 't bestek wordt aangeraden, onder voorwaarde, dat aan de 2de sluis niet worde begonnen, alvorens

de peilen zijn geregeld en vastgesteld. Wat echter de ontworpen werken tot afleiding van overtollig water en die, welke bij de doorsnijding der stroomen zijn vastgesteld, betreft, daaromtrent adviseert de Hoofd-Ingenieur de Gedeputeerde Staten, wier goedkeuring daarop noodig is, om daaraan niet reeds nu eene onbepaalde goedkeuring te schenken, dewijl nog verder onderzoek tot eene juiste beoordeeling der zaak vereischt wordt, maar om deswege te verklaren, dat men in hoofdzaak met de voorgestelde werken genoegen neemt, behoudens nadere goedkeuring van van de bijzondere deelen.

Alle deze stukken werden daarop gesteld in handen van het lid van het Collegie Jhr. *R. A. van Echten van Holthe*, om daarop te dienen van consideratien en advies.

Het rapport van dit lid bevat, met betrekking tot de gevraagde goedkeuring van het bestek, in substantie, dat door den Hoofd-Ingenieur eene herhaling der waterpassing wordt noozakelijk geacht, en dat men zeker gewigtige redenen moet kunnen aanvoeren, om tot goedkeuring te adviseren van plans en bestekken van een aan te leggen scheepvaartskanaal met sluizen, zonder zekerheid der waterpassingen; — en, wat het voorgedragen plan voor de afleiding in en uitlating van het water aangaat, dat, zoolang de peilen niet bepaald zijn, men niet kan vaststellen, of de stroomen het water op het kanaal zullen kunnen afvoeren, dan wel of zij onder de kanalen door grondduikers het water moeten afleiden, en evenmin het vermogen der stroomen, die het kanaal doorsnijden, bepaald kan aangegeven worden, dat verder bij de voordragt van de ontlasting van het overtollige water van de kanaalpanden alléén het belang van 't kanaal, niet dat van den landbouw schijnt in aanmerking te zijn genomen; op welke gronden genoemd lid zich niet met het advies van den Hoofd-Ingenieur kan vereenigen.

Bij besluit van 14 Maart 1854 No. 17 vereenigde het Collegie zich met gemeld praeadvies, en droeg daarop aan den Minister voor, om het bestek slechts voor een gedeelte goed te keuren; en, met betrekking tot het ontwerp van waterontlasting, de adressanten, op grond, dat de voordragt niet rijp voor afdoening was, te verwijzen naar Gedeputeerde Staten, ten einde deze, na locale opneming, de zaak bij gedeelten zouden regelen en vaststellen.

Volgens eene missive van den Minister d.d. 23 Mei 1854

wordt aan de concessionarissen te kennen gegeven, dat het bestek, gedeeltelijk, *in beginsel* voor goedkeuring vatbaar is, mits aan de opmerkingen, in die missive vervat, werd te gemoet gekomen, en dat ook tot de uitvoering der daarin omschrevene werken kan worden overgegaan. Eene nadere missive van 21 Junij berigtte daarop aan Gedeputeerde Staten, dat Zijne Majesteit er in bewilligde, dat aan de nieuwe gemeenschap de naam werd gegeven van *Oranje-kanaal.*

Het verder, rakende het eerst door ons genoemde onderwerp, bij Gedeputeerde Staten verhandelde, betreft alles het verzoeken en verleenen van vergunningen tot de uitvoering van werken, waarop de goedkeuring van Gedeputeerde Staten werd gevorderd; bij allen is de gevraagde goedkeuring verleend, en meenen wij niet bij ieder afzonderlijk te moeten stilstaan. Alléén, wat betreft een adres van 15 Augustus 1854, moeten wij mededeelen, dat adressanten, de Commissarissen der Maatschappij in Drenthe, bij brief van den 27 Maart 1855, met aandrang om afdoening hebben verzocht, en dat op het adres den 25 April 1855 is beschikt. Die vertraging schijnt echter veroorzaakt te zijn, doordien het adres met het betrekkelijk berigt van 't gemeentebestuur van Westerbork van den 6 September 1854 is verloren geraakt gedurende de verzending, waardoor de inzending van een nieuw adres is noodzakelijk geworden, en het gemeentebestuur heeft gezonden een afschrift van dat berigt.

Wij meenen thans te kunnen overgaan tot hetgeen, met betrekking tot de

IIe zaak, n.l. de aanvraag om vergunning tot verveening in de gemeente Emmen is voorgevallen.

Bij adres, gedagteekend 16 Maart 1854, werd door het bestuur der Drentsche Veen- en Middenkanaal-Maatschappij aan Gedeputeerde Staten te kennen gegeven, dat aan de Maatschappij in de markte van Zuid- en Noordbarge waren verkocht 1500 bunders veen en ondergrond, dat men, zoodra mogelijk, naar een geregeld plan, uit eene overgelegde teekening te zien, tot verveening wenschte over te gaan, dat, dewijl hier alléén sprake is van het eigendom der Maatschappij, aan geen eigenlijk veenschap kon worden gedacht, edoch vermeenende, tot die verveening de vergunning van Gedeputeerde Staten noodig te hebben, en derhalve die te verzoeken.

Dit adres, in handen gesteld zijnde van het gemeentebestuur van Emmen, om daarop te dienen van berigt en consideratiën vóór den 5 April toen eerstkomende, is, overeenkomstig art. 5 van 't reglement op de verveeningen in Drenthe, gedurende vier weken, na vooraf gedane kennisgeving, ter inzage van de belanghebbenden gelegd, en daarna met een ingekomen bezwaarschrift en met zijn berigt aan Gedeputeerde Staten teruggezonden, bij brief van 17 Mei 1854 no. 131, nadat het reeds bij brief van den 25 Maart had geschreven, vóór den 5 April niet te kunnen berigten, uithoofde aan voormeld art. 5 diende te worden voldaan.

Het bezwaarschrift, onderteekend door *A. W. van Holthe tot Echten* en 16 anderen, bevat *ten eersten*, dat de Maatschappij niet is eigenaresse der veenen, en *ten tweeden*, dat, vermits het geven van vergunning tot verveening meer is dan de vervulling eener bloote formaliteit, en daarbij inzonderheid moet gelet worden op de gelegenheid tot waterontlasting, en vermits noch in 't adres noch op de bijgevoegde kaart eenige hoogtemeting voorkomt, noch aanwijzing van peil, noch andere opgave van middelen tot waterontlasting, het verzoek voor geene gunstige beschikking door hen wordt vatbaar geacht.

Burgemeester en Wethouders van Emmen, oordeelende dat het eerste bezwaar buiten de beoordeeling van 't bestuur ligt, vereenigen zich echter in hun berigt met het tweede, er onder meer nog bijvoegende, dat in dezen het geven van vergunning tot verveening ten nadeele kan en denkelijk zal strekken van de naastliggende veenen, die op het hoofd-kanaal hunne turf zullen moeten afvoeren en hun water zullen moeten lossen, terwijl van de mogelijkheid daartoe niet blijkt, — dat verder ten onregte in het adres wordt beweerd, dat in dezen van geen eigenlijk veenschap sprake kan zijn, en daarom adviserende, op dergelijke onvolledige aanvraag de verzochte vergunning niet te verleenen.

Overeenkomstig art. 6 van 't aangehaalde reglement is daarop over een en ander de Provinciale Ingenieur van den Waterstaat gehoord. Deze ambtenaar bragt, bij brief van 26 Augustus 1854, zijn rapport uit, 't welk een betoog bevat tegen de bewering van 't gemeentebestuur van Emmen, dat hier wel degelijk van veenschap sprake moet zijn. Volgens zijn gevoelen, bestaat er verder geen reden, dat men niet in hoofdzaak vergunning tot vervee-

ning geven kan, ofschoon het peil nog niet bepaald is, dewijl de peilsbepaling naderhand toch bij Gedeputeerde Staten in overweging zal komen. Het is daarom, dat hij in overweging geeft, om de gevraagde vergunning gunstig aan de bevoegde magt voor te dragen.

De Gedeputeerde Staten vergenoegden zich niet met dit berigt, en gaven, bij hunne resolutie van 7 September 1854 no. 47, aan dien Ingenieur te kennen, dat zijn berigt wel eene aanwijzing bevatte van hetgeen, volgens zijn gevoelen, verkeerds voorkomt in het bezwaarschrift en in het door Burgemeester en Wethouders van Emmen voorgedragene, maar dat het niet inhield, zoo als behoorde, zijn eigen berigt en consideratiën *omtrent den inhoud van het verzoekschrift zelf.* Hierbij toch behoorden te worden in het oog gehouden de bepalingen van art. 2 van 't Kon. besluit van 17 Februarij 1819, volgens welke Gedeputeerde Staten, bij hunne voordragt ter zake aan Zijne Majesteit den Koning, na inneming van alle mogelijke inlichtingen en renseignementen, hunne consideratiëen en advies moeten voegen over de zaak zelve, en omtrent de voorwaarden en stipulatiën, waaraan de verveening, toegestaan wordende *naarmate van derzelver aard en gesteldheid*, onderhevig zou moeten zijn. In eene zoo belangrijke verveening als hier wordt verzocht, werd het berigt en de consideratiën van den Hoofd-Ingenieur allezins noodig geacht, weshalve zij hem uitnoodigden, die alsnog te geven voor 1 October daaropvolgende, met overlegging eener situatieteekening der veenen, ook in verband tot de aangelegene veenen en landen, en zulks, schoon op kleine schaal, van grootere uitgebreidheid dan die door adressanten was overgelegd. Ten slotte herinneren zij dien ambtenaar nog aan de wijze van behandelen in twee vroeger afgedane zaken, waarin het eene vergunning tot verveening in de gemeente Zuidwolde betrof.

In antwoord op deze resolutie diende de brief van den waarn. Hoofd-Ingenieur dd. 30 September 1854, waarbij hij verklaarde, omtrent het verzoekschrift zelf weinig nieuws te kunnen zeggen, en eene situatie-teekening in te zenden, omdat het Collegie zulks ver langed. Hij geeft te kennen, dat men van hem, als het gevoelen aanklevende, dat hier geene sprake van eene veenschap kan zijn, niet kan verwachten, het noodig te achten, om aan de Maatschappij voor-

waarden op te leggen, waartoe *geen wet*, geen besluit, ook niet dat van den 17 Februarij 1819 noodzaakt.

Hij is voorts van oordeel, dat de te stellen voorwaarden eenvoudig en zeer algemeen moeten zijn, en geeft die aan ten getale van zes.

Alle tot dusver in de zaak gewisselde stukken worden hierop aan het lid van Gedeputeerde Staten, Jhr. *R, A. van Echten van Holthe* overhandigd, om daarop het Collegie voor te lichten.

Het rapport van dit Lid, den 23 October 1854 tot dagteekening voerende, bevat eene beschouwing omtrent de verschillende vragen, waartoe de behandeling dezer zaak aanleiding geeft. Na aangestipt te hebben, dat de vraag omtrent den eigendom bij den gewonen regter behoort, wordt in de eerste plaats betoogd, dat het geheele reglement op de verveeningen, ook wvt de bepalingen omtrent veenschappen betreft, op de Veenen der Maatschappij toepasselijk is, dat voor het instellen van een veensehap, voor het tegenwoordige, wel geene noodzakelijkheid bestaat, maar toch aan de concessie de voorwaarde behoort te worden verbonden, dat die veenen, met de omliggende tot een veenschap zullen worden gebragt, zoodra de Provinciale Staten de noodzakelijkheid daarvan verklaren.

Dit, wat het veenschap aangaat, maar het reglement handelt in zijne eerste zeven artikelen, afgescheiden van veenschappen, over de verpligtingen, om vergunning tot verveening te verkrijgen. Is hieraan voldaan, vraagt de rapporteur; en het antwoord luidt, *neen*; er is immers, volgens het hier toepasselijke art. 4, geen plan van aanleg overgelegd, 't welk naar zijn inzien, moet inhouden de breedte der plaatsen, het vermogen der wijken, eene aanwijzing der wegen, voetpaden, bruggen, vonders, hoogte en breedte der stouwen, en middelen tot waterontlasting. Vooral is het aan te nemen peil en de hoogte der zandlaag van 't hoogste belang.

Wat ook de Hoofd-Ingenieur daaromtrent moge aanvoeren, dat naderhand toch het peil bepaald wordt, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten, dit kan in dezen niet afdoen, dewijl elke verlaging van peil beneden het ontworpen plan eene diepere ingraving van 't geheele hoofdpand vordert, en de aanneming van een te hoog peil alle aan de Noordzijde van het Hoofdkanaal en lager gelegen veenen in de onmogelijkheid brengt, om door dat kanaal

afgevoerd te worden. Na een paar aanmerkingen op de door den Hoofd-Ingenieur voorgestelde voorwaarden, waaraan de vergunning behoorde te worden verbonden, eindigt de rapporteur, ofschoon overtuigd, dat het weinige belang, 't welk hij bij de bedoelde markte heeft, geen invloed heeft gehad op zijne beschouwing, met te verklaren, zich te zullen onthouden van een bepaald advies en van 't uitbrengen zijner stem, onder opmerking evenwel, dat de berigten van den Hoofd-Ingenieur (den heer *Brunings*) in een geest zijn gesteld, die van den raadsman der Maatschappij verwacht konde worden, niet van een' Ambtenaar, die verpligt is voor de algemeene belangen te waken.

Het Collegie van Gedeputeerde Staten heeft hierop zijn besluit van 6 November 1854 no. 17, genomen. Uit aanmerking dat, in verband tot de bestaande voorschriften, vervat in art. 2 van het Koninklijk Besluit van den 17 Februarij 1819 (*Staatsblad* no. 6) en art. 4 van het reglement op de verveeningen in deze Provincie, niet al die gegevens zijn verstrekt, welke ter beoordeeling noodig zijn, noodigen zij de Directeuren der Maatschappij uit, om aan het Collegie te doen toekomen:

a. *een volledig plan van aanleg* der te verveenen gronden, met vermelding van het vermogen der hoofdwijken, en met aanwijzing tevens van de te maken wegen, voetpaden, bruggen en vonders met derzelver afmetingen van breedte en doorvaart, van de hoogte en breedte der stuwdijken, zoo die noodig zijn, en van de middelen van waterontlasting;

b. een afschrift van het contract omtrent den afstand dier veengronden door de marktgenooten van Noord- en Zuidbarge met de Maatschappij, of, namens haar, met de Directie gesloten; waaruit kunne blijken van de voorwaarden, door die marktgenooten aan den afstand verbonden, met het oog op de exploitatie hunner aangelegen veengronden;

c. eene opgave van het vastgestelde peil en van de hoogteligging en van het veen en van de zandlaag van den te verveenen grond, alsmede van den daaraan grenzenden grond, over eene breedte wederzijds van 3000 ellen;

d. eene uitgewerkte en tot toelichting van het plan van aanleg strekkende situatie-teekening, met aanduiding daarop van de te maken hoofdwijken, wegen, bruggen en von-